Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 135. szám. Vasárnap, junius 14.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVARAD, junius 13.

Széll Bécsben.

— Fővárosi politikai munkatársunktól. —

Budapest, junius 13.

A belgrádi rémes események, melyeknek párját alig lehet találni a pogány népek történetében is, néhány napra háttérbe szoritották a mi válságos politikai helyzetünket. A szerbiai véres tragédia és következményei még sokáig fogják foglalkoztatni az európai államokat, ha a királyválasztás nem megy simán vagy pláne ha a köztársasági áramlatok kerekednek felül, egyszóval ha nem áll helyre a rend, akkor monarchiánknak is le kell mondania a be nem avatkozás elvéről s ez esetben befolyása lesz annak egy vagy más formában a mi politikai válságunkra is, — de egyelőre ismét a mi ex-lexes és obstrukcziós helyzetünk lép előtérbe, mely e zavaros külpolitikai viszonyok nélkül is teljesen megérett arra, hogy kormány és ellenzék egyaránt komolyan keresse a kibontakozás utját.

A függetlenségi párt ugy látszik csak olyanformán sietteti a kibontakozást, hogy legközelebb, hir szerint a jövő héten, megkezdi a technikai obstrukcziót.

Széll azonban már döntésre akarja vinni a dolgot s azért indult fel Bécsbe, hogy ez iránt tegyen előterjesztést a koronának.

Széll miniszterelnök mostani bécsi utjának előzményei ezek:

Széll külön-külön tárgyalt tegnap gróf Tisza Istvánnal, gróf Andrássy Gyulával és gróf Apponyi Alberttel és mindegyik külön kijelentette neki, hogy céltalannak tartja a további parlamentáris harczot. Utóbb Széll, Andrássy és Apponyi együttes tanácskozást is folytattak és ennek is az volt az eredménye, ami az előzetes külön megbeszéléseknek. A három vezérférfiu azt javasolta, hogy Széll *használja fel a külpolitikai helyzetet arra, hogy a katonai javaslatokat vonja vissza*, tárgyaltassa az elodázhatlanul sürgős javaslatokat, rövidesen a költségvetést és azután napolja el a Házat szeptemberig. Ezt azt eljárást a sulyos külpolitikai helyzettel meg lehet indokolni a korona és a nemzet előtt egyaránt és abszolute nincsen az a szine, mintha a kormány beadta volna a derekát; e mellett az ellenzék presztizse is megmarad és szent a béke az egész vonalon. A kivánt katonai terheket pedig megfelelő nemzeti engedményekkel, de legalább a kétéves szolgálattal, uj jelvényekkel és a magyar tisztek hazahelyezésével végleges javaslat formájában őszszel elő lehet terjeszteni és igy a koronát is kielégiteni és ujabb obstrukcziónak is elejét venni.

Széll mindezekbe nem akar belemenni, hanem amellett maradt, hogy ő nem tágit és hogy az obstruálók majd augusztusig kifáradnak. Hiába magyarázták neki, hogy az ország érdeke kivánja a törvénytelen állapot megszünését, hogy augusztus vége előtt megint uj indemnitást kell kérni és hogy valahára az ujonczozást is el kell rendelni; ő megmaradt a mellett, hogy az ellenzék augusztusra elfárad és kénytelen leszerelni.

A tegnapi tanácskozásnak az lett a vége, hogy Széll kijelentette, hogy felmegy Bécsbe és a helyzetről ő Felségének referálni fog; megigérte azt, hogy a saját nézetén kivül elő fogja adni Andrássy, Apponyi és Tisza nézetét is.

Ilyenformán a miniszterelnök mostani kihallgatása dönteni fog belpolitikai életünk további sorsa felett; a korona fogja eldönteni, hogy legyen-e béke vagy további harcz.

Ezeken a határozott hireken kivül van sok megbizhatlan hiradás is; többek között azt is beszélik, hogy Széll arra az esetre, ha a korona a passziv rezisztenczia abbanhagyása mellett döntene, a tegnapi miniszter-tanács megállapodása szerint beadná a kabinet lemondását és gróf *Andrássy* Gyulát ajánlaná utódjául.

Annyi bizonyos, hogy ha birja is az ellenzék, illetve a két függetlenségi párt az obstrukcziót, vagy ha valamikor talán remélhető lenne a passziv resistencziának valami positiv eredménye, akkor is óhajtandó lenne az országra, hogy mielőbb vége legyen ennek az áldatlan helyzetnek és az is bizonyos, hogy az az emlitett külpolitikai helyzet nemcsak tisztességes szinezetü utja a kibontakozásnak, hanem olyan tényleges helyzet, amivel számolni kell s okos államférfi nem engedi azt, hogy ez a fenyegető külpolitikai válság készületlenül találja az országot.

Belgrád mihozzánk van legközelebb, a belgrádi véres tragédia Szerbia után minket érint legközelebbről.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Diadalmak ünnepe.

Irta: **Tarczai György.**

A Tedeum végeztével fölbúgott az orgona szivet áhitatba ringató muzsikája s a templomban szorongó uri nép az oltárra függesztette szemét. A himes kárpitokkal teleaggatott szentély egetostromló boltivei alatt Cesarini Julián bibornok, IV. Eugen pápa követe mutat be hálaáldozatot az Urnak, a ki diadalra vezette Ulászló király hős vezérét, Hunyadi Jánost, törökverő seregével.

A nap reszkető fénye keresztül tör a csucsos ivü ablakok szines üvegén, sugarai ak özönében ezüstfelhőként uszik a magasba gomolygó édes illatu tömjénfüst. Lenn az oltár körül szétáradó gyertyafényben a biboros főpapnak segédkező aranykazulás püspökök, apátok serege sürög-forog; mozdulatlanul imáiba merül a zsámolyán térdeplő ifju király s szemkápráztatóan fényes kisérete, melyből szinte kirí a hős egyszerü s mégis föltünő, méltósággalteljes szálas alakja. Az oratóriumban imádkozó főuri nők tekintete minduntalan reá téved s szivük mélyéből fakad a fohász: tartsa meg sokáig a seregek Ura diadalmas hősüket. Az oratórium párkányzatán könyökölve, mint valami aranyhaju angyalfő, néz le a macsói bán feleségének kicsi leánykája. Kerekre nyitott mosolygó kék szeme nyugtalanul révedez az alatta ragyogó szinpompás látványon, majd végigfut a czimerekkel, a török háboruban kitünt tizenkét magyar s ugyanannyi lengyel lovag czimerpajzsával ékes oszlopok aranycsillagos boltozatai alatt s nem fogja föl észszel, miért nem jönnek a hajók csarnokában szorongó fényes lovagok az oltár elé, holott a szentélyben még elég az üresen maradt hely; különösen a koldusnak vélt férfi körül, a kinek mögötte négy lépésnyi távolságban állnak a nagyobbnál-nagyobb urak.

— Ki az a szegény bácsi? — akarja kérdezni az imakönyve fölé hajló anyjától a kicsi Garai Mária; de figyelme ismét a kórus felé fordul, melynek ezüstös rácsozata mögül megzendül az énekszó. A szent Lőrincz-kolostorbeli pálosok messze földön hires kara zeng megható zsolozsmát; a kis leány egy ideig kiváncsian nézi a fehércsuhás barátokat, miközben eszébe jut, hogy milyen furcsa volt, mikor a király hófehér palástjában s mezitláb jött be a templomba a violaszin-ruhás püspökök közepette. Otthon felejtette saruit, villan föl a gyerek fejecskéjében a gondolat s elmosolyodik.

A király a seregek mennyei Ura iránt viseltetett hálája s alázata jeléül lépett az oltár elé a templom küszöbén mezitelenné tett lábakkal. Saruit apródja hozta utána s a kis leány most már a hosszu fürtü fiatal legénykét keresi szemével, aki ugy tünt föl neki, mintha ezüstpánczélba bujtatott leány volna. Lenéz a zászlós urak csoportjára, majd a korlát áttört müvü czifraságain keresztül a főpapok trónu-

CZILLÉR IMRE

vászon, asztalnemüek, uri és női divatáruk NAGYÁRUHÁZA

NAGYVÁRAD,

Fő-üzlet: Fő-utcza, Orsolya-zárdával szemben. Fiók-üzlet: Szent László-tér.

ajánlja női mosó divatszövetek, kalapok, keztyük és napernyők legkiválóbb ujdonságait.

Legnagyobb választék **Rövidáruk, DMC** kötőfonalok, **kézimunka** és hozzá valókban.

Legjobb fegyház-kötésü **harisnyák** és **tornaingek** nagy raktára.
Hausschild fonalból kötött Patent gyermek harisnya gyémánt fekete szinben:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10—12 éves
46	50	54	60	66	74	80	86	62	1. — 1.10 fillér párja

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, junius 13.

Elnök: *Tallián* Béla.

Az irományok előterjesztése után

Sebess Dénes megindokolja bejegyzett inditványát a székely tagositás ügyében. (Halljuk! Halljuk!) Amiket Nósz Gyula elmondott a Szepességre, ugyanazok állanak a székelyekre is. Az ipar és kereskedelem pang és a székelység, mely védbástyája volt mindig a magyarságnak, a legnagyobb nyomorban van. A kiegyezés több tekintetben nem lesz előnyös az erdélyrészi vármegyék iparára és kereskedelmére. Bámulatos ez a könnyelmüség, amelylyel az egymás után következő kormányok a székely népet elhanyagolták. Lassanként kifosztva, kiszipolyozva, becsapva, feldulva lett a nép és kezdetét vette a már ijesztő módon növekedő kivándorlás.

Kubik Béla: Szórul szóra igaz.

Sebess Dénes: Darányi földmivelésügyi miniszter elismerésre méltóan viseltetik a székelység sorsa iránt. A mit ő magától megtehetett érdekükben, meg is tette, de a bajok azért nem simulhattak el, mert nem ösmerték azok forrását. A székelységnek legnagyobb baja az az anarkizmus, amely ott a birtokok közt dul. A székelység baja a birtok arányositásánál való helytelenségek. Az arányositásoknál a legnagyobb törvénytelenségek, félreértések, szabálytalanságok történtek. Az arányositás ügyében rengeteg panasz érkezik a székely képviselőkhöz. Felolvassa ezek egyikét, a zabolai biró levelét, melyben a sérelmes tagositás ellen, mely községüket sujtotta, igazságot és orvoslást kér. A Kuria segiteni törekedett rajta, döntvényt is hozott az arányositás ügyében az erdőségekre vonatkozólag, ezzel azonban a bajt nem orvosolta kellőleg, mert döntése bérczekre és havasokra szól. Ezután több község arányositási esetét sorolja fel, ahol mindenütt történtek egy és más sérelmek. Több helyen megtörtént az, hogy a községtől egészen elvették a megélhetést, mert adtak nekik a tagositással sziklákat és kopár hegyoldalokat.

Makkay Zsiga: Kiveszik a lábuk alul a földet.

Sebess Dénes: A tagositó mérnökök megbizhatatlanok, nem is hivják őket másként a székelyek, mint »négyszemközti urak.« A tagositással éppen a szegényebb néposztályt sujtják. Amelyet inkább gyámolitani kellene.

Makkay Zsiga: Lassanként teljesen koldusbotra jut a székelység.

Sebess Dénes: Lehet képzelni azután, hogy ilyen állapotok mellett, miként fogadja a tagositást. A nők sirnak, a férfiak dühöngenek, a tagositókkal folytonos összetüzések vannak, megtámadják azokat, jönnek a gyujtogatások, gyilkolások és ezeket mind a tagositás okozza. Hát ez a segitség? Hisz ez valóságos anarkia.

Bedőházy János: A szabadelvüség nevében.

Sebess Dénes: Ezen mielőbb változtatni kell. Egy másik nagy sérelmes dolog a telekkönyv. Szinte hihetetlen, micsoda állapotok uralkodnak ez irányban. Csikmegyében például kiderült, hogy 4000 telekkönyv közül csak 50 volt helyes. (Mozgás.) Megtörtént már nem egyszer olyan eset, hogy egy székely gazda hosszu szorgalmas munkája után telkes gazda lett, lett szép háza, földje. Egy szép reggel csak megütik a dobot és elliczitálják mindenét, a gazda azt sem tudja miért, hiszen nem adós senkinek. Hát a dolog ugy történt, hogy valaki rájött, hogy a gazda birtoka az ő nevére van telekkönyvezve, egyszerüen felvett reá kölcsönt az egyik takarékban és addig terhelte, amig csak lehetett. Hát ez lehetetlen állapot, nem lehet törni ilyet egy jogállamban. Ilyen körülmények közt hogyan lehessen ott rendezni a belügyeket, hogyan lehessen kiragadni őket az uzsorások karmaiból. Kéri a minisztereket, különösen az igazságügyminisztert, lehetőleg mielőbb orvosolják ez ügyet a székely nép léte érdekében. (Hosszas zajos helyeslés.)

Plósz Sándor igazságügyminiszter: Azonnal válaszol. Ösmeri a bajokat, melyek a tagositás körül általában, de különösen a székelyföldön vannak. Az ügygyel foglalkozott is, mert megboldogult Molnár Józsiás képviselőnek válaszolt ilyen irányu interpellácziójára. Az ottani dolgok adtak impulzust ugy neki, mint a földmivelésügyi miniszternek, hogy egy uj törvényjavaslatot készitettek, amely egy szükebb körü értekezlet előtt már megvitatott s legközelebb egy nagyobb körü értekezletet fognak összehivni a székely képviselők bevonásával, amely alkalommal alaposan megvitatnák azokat az intézkedéseket, amelyekkel a székely népen segiteni lehetne. Ami Sebess inditványának azt a részét illeti, hogy a tagositási eljárást azonnal abba hagyják, hát ezt meg nem teheti, mert erre nézve a törvényhozás intézkedik. Különben a tagositás nem mindenütt megy olyan nehezen, az teljesen a helyi viszonyoktól függ. Elismeri azt, hogy a telekkönyvek rendezetlenek. Ennek oka az, hogy a telekkönyvi átalakitások nagyon lassan folynak, de ezeken a bajokon is segitve lesz. Az inditványnak tárgyalásra való kitüzését nem helyesli.

Felkiáltások a szélsőbalról: Miért?

Plósz Sándor: Mert ugy is folynak ez irányban tárgyalások.

Sebess Dénes: De addig a székelyek tönkre mennek.

Plósz Sándor: Es ha kitüznénk?

Rakovszky István: Ez nem pártpolitika.

Plósz Sándor: O is azt tartja, hogy nem szabad pártpolitikát csinálni a kérdésből. De miután még tanácskozások folynak ez ügyben, azok befejezéseig nem lehet állást foglalni. Ezért kéri, ne tüzzék ki tárgyalásra az inditványt. (Helyeslés jobbról.)

Sebess Dénes: Reflektál a Ház engedelmével a miniszter beszédére. Sok tekintetben igazat ad a miniszternek, ámde azt csak el kell ismernie a miniszternek, hogy a jelenleg fennálló helytelen és sérelmes intézményeket függeszsze fel. Kéri inditványának napirendre tüzését. Addig is csak egy kis novelláris törvényjavaslatot terjeszszen be s itt a Házban megvitatják.

Plósz Sándor: Fenntartja álláspontját, mert a törvényjavaslatot be nem terjesztheti, miután annak előkészitése a miniszterek és nem a Ház dolga.

Szavazás — csengetésre.

Elnök: Felteszi a kérdést elfogadják-e Sebess inditványát. (Igen! Nem!) Akik elfogadják, álljanak fel. (Az egész ellenzék feláll.) Alljanak fel, akik nem fogadják el. (A jobboldal feláll. Kiáltások a szélsőbalon: Mi vagyunk többségben!) Ellenpróbát rendel el. (A jegyzők megszámlálják a szavazókat. Ezalatt a jobboldalon begyülnek vagy 30-an. Nagy vihar tör ki erre az ellenzéken. Perczekig kiabálnak: Azok nem szavazhatnak. Elnök hosszan csenget. Erős zaj mindkét oldalon.)

Elnök: Kihirdeti az eredményt: 87 szóval 46 ellenében a miniszter inditványát fogadták el. (Nagy zaj.)

Barabás Béla: A mai szavazás szomorú bizonyitéka az, hogy a szavazás nálunk nem más, mint parlamenti komédia. (Viharos zaj jobbról. Kiáltások: Micsoda beszéd az? Rendre! Rendre! Zajos helyeslés a balon és szélsőbalon.) Igenis, egy parlamentáris komédia, melynek semmi értelme sincs. (Perczekig tartó nagy zaj a jobboldalon. Rendre! Rendre! Felkiáltások: Utasitsa rendre az elnök.)

Elnök: A képviselő ur komédiának mondta a Ház tárgyalását, ezért rendreutasitja. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Viharos ellentmondások a szélsőbalról.)

Barabás Béla: Mi történt? Amikor az inditványt megcsolták, a jobboldalon alig hallgatta egy-két képviselő. Mikor pedig szavazásra került a sor, az elnöki csengetésre eszeveszetten rohantak be szavazni. (Nagy zaj.)

---

sainak a mennyezete alá s örömében szinte fölujjong, mikor az apródot váratlanul megpillantja, a mint a király imazsámolya mellett térdepelvén, hirtelen talpra áll.

Az evangéliumot olvassák s a kis leány elcsodálkozik: a püspök bácsi, aki vele olyan szépen elbeszélget magyarul, most csupa érthetetlen szavakat énekel.

— Ki az a kis fiu? — kérdi a fiatal apródra mutatva anyjától, megunván az evangéliumot éneklő püspök érthetetlen igéit.

— Csöndesen fiacskám, — suttogja Garai Lászlóné, hálát adva szivében az Égnek, hogy az evangéliumnak vége volt, mire lánya megszólalt s az orgonaszó elfojtotta hangos szavát.

— Az Hunyadi bácsi fia, Lászlócska — mondja aztán a gyermek ismételt faggatásaira s a kis Garai Mária majd hogy el nem nyeli a fiut csillogó szemével: sokat hallotta emlegetni Hunyadi bácsi nevét, de azt nem tudta, hogy fia is van; pedig ez a Lászlócska éppen hozzá való játszótárs volna; kicsi barátnői, a kikkel neki mindig játszania kell, mind olyan nyafkák. Végigmustrálja tetőtől-talpig s végtelenül imponál neki az a komolyság, melylyel az apród a bajuszos urakhoz hasonlóan az oltárra mereszti szemét. Kezében a király ezüstsisakját tartja, nehéz lehet s ő még csak nem is görnyed sulyától . . .

Ismét elhallgatott az éneklők kara. Páter Rafael, a szent Lőrincz-kolostor muzsikus tagja gyönyörü dallamba kezd az orgonán; a diadalmi himnusz zugó akkordjainak fenséges harmóniája betölti Nagyboldogasszony templomának tágas csarnokait, megragadja a bent szorongók szivét s lelkesedésre gerjeszt minden érző kebelt. Csak a kicsi Garai-lány boszszankodik; éppen lekiáltott Lászlócskára, de maga sem hallotta hangját a reszketve búgó orgonaszótól. Elfáradt az ünnepélyes szertartások mesés pompájának a nézésében s föl akarta hivni a szép fiut, hogy játszon vele. Haragosan tekint a kórus fölött ásitó rózsaczirádás kerek ablak felé s ime az orgona mind halkabban zug, mintha neki engedelmeskednék s aztán lassanként elnémul. Az aranyhaju gyermek meglepetten tekint körül; helyénvalónak találván a dolgot, ismét fölágaskodik; kicsi szive azonban nagyot dobban az ijedtségtől, midőn a csengettyü halk szavára egyszerre és egyetlen csörrenéssel térdre borul a sok pánczélos lovag.

Nyomasztó csönd támadt hirtelen; a püspökök is letérdeltek, miközben a misézö biboros magasra emeli az Ur ostya képében való szent testét. A bor szine változásánál megint neki bátorodik a csöpp lányka s a templomon végigcseng vékonyka hivó hangja:

— Gyere föl, Lászlócska! — senki sem mozdul.

— Küldje föl, Hunyadi bácsi! — kiáltja, miközben anyja hátra kapja.

A főuri hivek, mintha egyebet sem hallanának az oltár előtt fölrianó csengetyünél, a templom boltivein tompán keresztültörő harang-

Nagy végkiárusitás! **Hallatlan olcsó árak!**

Wladár János

legolcsóbb bevásárlási bazárja

NAGYVÁRAD, Fő-utcza

(Nyiri-ház.)

Tisztelettel hivom fel a n. é. közönség szives figyelmét a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg berendezett bazárüzletemre, hol mindennemü disztárgyak, juksz-czikkek, szalon-tüzijátékok, büvészeti-czikkek továbbá a legszebb valódi tajték-pipák, szipkák és dohányzószerek, asztalfutók és szobadiszek az olcsóságban utólérhetetlen árak mellett bocsáttatnak a m. t. vevőközönség rendelkezésére. Szives pártfogást kérve, maradtam

Képes levelező lapokban dús választék

242.

kiváló tisztelettel

Wladár János.

Elnök: Kéri, használjon enyhébb kifejezéseket.

Barabás Béla: Tiltakozik az ilyen szavazó g pezet ellen. (Nagy zaj jobbról. Kiáltások: Rendre! Rendre!) A szavazásnak többé nem szabad igy megtörténni, hogy az elnöki csengetésre rohanjanak be. (Folytonos hosszas zaj.)

Rákosi Viktor: Hiszen csak a szolgáknak csengetnek.

Barabás Béla: A felállással szavazásnál joga van adni az elnöknek 5 percz szünetet, hogy begyüljenek a szavazni akarók, de mikor ez nem kéretik meg s az elnök már elrendeli a szavazást, akkor aközben ide senki be nem jöhet. (Viharos ellentmondások a jobboldalon. Nagy zaj a szélsőbalon.)

Elnök: Az ő eljárása az eddigi szokáson alapult. Ezenkivül csupán azt jegyzi meg, hogy a többség ugy az első szavazásnál, mint az ellenpróbánál a jobboldalon volt. Nagy zaj az ellenzéken.)

Vertán Endre: Teljesen egyetért Barabással. Az utólag bejött szavazókat nem lett volna szabad beleszámitani. (Zajos ellentmondás jobbról.) Tiltakozik az ilyen szavazási eljárás ellen. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Polonyi Géza: A Házszabályokhoz szól.

Ivánka Oszkár: Halljuk, mi lesz.

Polonyi Géza: Ivánka barátom és volt küzdőtársam is meghallgathatja. (Derültség.)

Gabányi Miklós: Vagy magyarok vagyunk vagy nem.

Polonyi Géza: Elmondja nézetét a szavazásról, amint azt a házszabály előirja. Az ülve és állva maradottak számát a jelenlevők képezik, ezt minden jogász ember kétségbevonhatatlannak tartja. Akik tehát nem voltak jelen, nem szavazhatnak.

Szentiványi Arpád: Nincs igaza Polonyinak. Tegyük fel, hogy kiderül, hogy nem vagyunk 100-an, mi lesz akkor? Ugy-e hogy szavaznak, akik nem is voltak itt.

Ivánka Oszkár: Polonyi ugy aposztrofálta őt, mint személyes barátját. Ez egy, mint más tekintetben nem konkrét.

Polonyi Géza: Személyes kérdésben szól. Azt kellene kérnie tulajdonképen, hogy szakbizottság üljön össze s fejtse meg, mit mondott az imént Ivánka, mert ő nem érti. Ő az Ivánka barátságával nem dicsekedett, (Derültség.) hanem csak szövetséget emlitett.

Kossuth Ferencz megütközik azon, hogy a székely-kérdés, a nagyfontosságu nemzeti kérdés szavazása alkalmával a tuloldalon alig volt 8—11 képviselő. Szomoruan látja, hogy az a nemzeti kérdés egy házszabályvitába ful bele. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök először kijelenti, hogy ha valaki a szavazás alatt nincs a teremben, azzal még nem évült el az ő szavazati joga, mert másodszor is szavazhat. Tiltakozik az ellen, hogy a többség nem érdeklődik a székely-kérdés iránt. Igenis foglalkozni akar vele, de nem inditvány formájában.

Kiáltások: Majd ha kivándorolnak.

Széll Kálmán: Hivatkozik néhai Molnár Józsiásra, akivel szintén tárgyalt ebben a kérdésben s a ki kijelentette, hogy soha kormány még rokonszenvesebben nem tárgyalta s nem fogadta a székely-kérdést.

Rákosi Viktor: Bele is halt szegény Jónás.

Széll Kálmán: Alaptalan tehát Kossuth vádja, hogy a kormány nem akar a kérdéssel foglalkozni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Legujabb hirek Szerbiából.

Az egész kontinensen még mindig a belgrádi borzalmas vérfürdő foglalkoztatja a közönséget. A lapokban közölt ujabb részletek mind jobban világot vetnek erre a rettenetes drámára, amelyhez hasonlót nem igen találunk a világtörténelemben.

A hozzánk érkezett ujabb tudósitások a következők:

Az összeesküvés története.

Belgrád, junius 13. (Saj. tudós. távir.) Bebizonyitott ténynek vehető, hogy a szerb királyi család halálát okozó összeesküvést ez évi január elején szervezték. E tett végrehajtását husvétra tervezték, de a közbejött tüntetések miatt elhalasztották. A vidéki tisztek be voltak avatva a tervbe és küldöttsé et menesztettek a fővárosba. A tisztek egy része a Korona-vendéglőben várta a meghatározott időpontot, mig a többi a tiszti kaszinóban mulatott, ahol kizárólag Draga királyné nótáit huzatták. A konakban ezalatt házi hangverseny volt, amelyben résztvettek a királyné nővérei fitestvérei és a belső udvar. Ezek az udvarból 11 óra után távoztak. A merényletben résztvett tisztek számát 76-ra teszik.

Legelőbb Petrovics tábornokra támadtak, aki miután őket utbaigazitotta, a folyosón az összes villamos lámpákat eloltotta, ugy hogy mindenütt nagy sötétség uralkodott. Lazarovics tábornok egyik kezében karddal, a másikban revolverrel védte a királyt. Dimitrievics kapitányt le is lőtte, de egy golyó nyomban őt is megölte. A királyra valóságos golyózápor hullott és a király holttestén, valamint a királyné holttestén több mint husz sebhelyet konstatáltak.

A királytól eleinte csak a lemondást és a királyné kiadatását követelték, amit ő azon szavakkal, hogy élve nem! kereken visszautasitott. A királyi pár megölése után a Terazzián felállitott csapatok parancsnoka kiadta a jelszót: Éljen Karagyorgyevics! Amit a tömeg viszonozott. Tegnap óta azonban ez a kiáltás elnémult. Nincs kizárva, sőt valószinü, hogy a skupstina őt fogja királylyá választani, de kész tényről beszélni még korai.

A hangulat Belgrádban.

Belgrád, junius 13. (Saját tudós. távir.) A városban teljes csend uralkodik. Az utczák néptelenek. Katonai járőrök vonulnak át a városon. A konakot egy előtte táborozó csapat őrzi. A város fel van lobogózva. A hangulat a városban, valamint, hir szerint, az országban is örömteljes.

A királyválasztó skupstina.

Belgrád, junius 13. (Saját tud. távir.) A skupstinának hétfői ülésén mindenekelőtt a kormányforma tekintetében fognak határozni. Ha elfogadják a királyság államformáját, a mi valószinü, akkor a jelöltek közül az egyiket királylyá fogják proklamálni.

Az utóbbi napokban, különösen az intelligenczia körében erős köztársasági áramlat mutatkozott. A kabinet kebelében Zsivkovics igazságügyminisztert tekintik különösen a köztársasági irány hivének, de annak a megfontolása, hogy a köztársasági államforma a külföldhöz való viszonyok fejlődését hátrányosan befolyásolná, ezen kormányforma érvényesitését gátolni fogja és igy minden valószinüség szerint proklamálni fogják a királyt. A proklamálás bizonyára egyhangulag fog megtörténni.

Most ugyan Mirkó herczeg érdekében is csinálnak propagandát; sőt egy Lazarovics nevü trónkövetelő is felbukkant,

---

szónál, némán verték mellüket. Csak Urfölmutatás után ömlött el futó derü arczukon. A kis leány sirva fakadt, midőn látta, hogy az apród feléje sem néz s zavarában biborszinü arczczal áll helyén, miglen királya maga föl nem tekint s aztán fülébe nem sug. A kis Hunyadi némán engedelmeskedik, keresztül siet a sekrestyén; midőn a szabad ég alá ér, már ott találja Garai bán fiatal feleségét a pajkos gyermekkel az oratóriumba vezető lépcső ajtaja előtt.

— Vigye, kérem haza, Lászlócska! — mondta a fiunak s annak eszébe villant, a mit nagybátyjától hallott: uri asszony kérése parancs! s lovaghoz illően haza kiséri a gondjaira bizott gyermeket.

A csöpp lányka ijedten kapaszkodott karjába, mikor a teveháton ülő s a fogukat csikorgató előkelő török foglyok során át keresztül mentek, a kiket diadalmenetben hurczoltak a templom elé; de aztán pajkos jókedvvel tasztigatta félre a piaczon levett kalappal álldogáló embereket . . .

Garai bán házának a kapujában vissza akart fordulni Lászlócska; de a kis lány nem engedte.

— Jöjjön fel játszani, — könyörgött siránkozó hangon s a fiu kelletlenül engedelmeskedett . . .

Az ablakból végig lehetett látni a budai hegyeken, a vár alatt elterülő sik mezőn, a hol a csatarendben álló diadalmas magyar seregek lesték a harangok szavát. A lovagi dolgokért rajongó fiu szivét mélységes elkeseredés fogta el, hogy az a csitri lány apród szerepében, melyben ma volt először része, megzavarta.

— Talán már vége is van a szentmisének — jutott hirtelen eszébe s szó nélkül a szoba ajtaja felé ment. A kis Garai-lány azonban utána ugrott és sirva kapaszkodott a nyakába.

Midőn pedig látta, hogy a fiu szomoru, kissé megszeppent; nyomban rá azonban elhatározta, hogy megvigasztalja.

— Ontsünk viaszkot! — kiáltott föl mosolyogva.

Gyertyaszentelő-Boldogasszony napja volt. Előestéjén viaszkot szokás önteni Budán. Garainé is megkisérlette az ártatlan babonát, leánykája végignézte az experimentumot s most mindenáron megakarta ismételni.

A komorna hozzá lévén szokva a főuri gyerek szeszélyeihez, engedelmeskedett s pár percz mulva vizbe locscsant a kis leány kanalából a folyékony viasz.

— Alma! Mit jelent az? — kiáltotta édes anyját majmolva, mikor a golyóbisforma jószágot kihalászta.

— Lászlócska is öntsön, biztatta a fiut s ez dühösen zuditotta a neki nyujtott kanál tartalmát a vizbe. Sokáig nézték aztán a pálczaformájuvá merevedett viaszkot.

— Kard! — kiáltott föl a kis Hunyadi csillogó szemekkel.

— Az ám! Valóságos pallos — vélte a komorna is s a fiatal legényke büszkén csusztatta zsebébe a pallosformáju viaszdarabot. A viaszk is azt jósolja, hogy vitéz lovag lesz, a mivé lenni legfőbb óhaja; katona lesz, vezér,

Legujabb egész könnyü uri és fiu kemény és puha *filz, szalma, vászon és panama kalapok* a legfinomabb minőségben és minden szinben. — Carlsbadi és budapesti *kézimunka készitésü női, férfi és gyermek czipők* mindenféle kiállitásban, meglepő nagy választékban. — *Nyakkendőkben különleges, szép, uj minták. — Szines és fehér ingekben dús választék* és mérték után is készithetők. *Sport czipők, övek, mellények, bycikli-ingek, sapkák, kesztyük, harisnyák s mindennemü női és férfi divatczikkeket* legnagyobb választékban és *lelkiismeretes, olcsó árak mellett* ajánl

Keresztény üzlet!

Elösmert szolid bevásárlási hely

FÁBRY TESTVÉREK

divatáruháza

Nagyvárad, Fő-utcza.

a ki azt állitja magáról, hogy a régi czári családtól származik és a kit az Obrenovics-párt szétszórt maradványai jelölni is óhajtanak, azonban az utolsó pillanatban ezek az inkább fantasztikus jelöltek bizonyára maguktól fognak eltünni.

Karagyorgyevicsnek királylyá való proklamálása már azért is biztosra vehető, mivel őt a nagyhatalmak legszivesebben és a leggyorsabban ismernék el.

Az Obrenovics-párt megszünte.

Belgrád, junius 13. (Saját tud. távirata.) Azok a hirek, amelyek az ország belsejében az Obrenovicsok érdekében történt felkelésekről és zavargásokról szólnak, valamint az a hir, hogy a nisi hadtest fellázadt, teljesen alaptalan. Egy idősebb uri ember, aki Milán uralkodása alatt magasabb méltóságot töltött be, ugy nyilatkozott, hogy nincs többé Obrenovics-párt. Én talán az egyetlen vagyok Szerbiában — ugymond — aki az Obrenovics-ház szerencsétlen utolsó sarjadékát megsiratom.

Jellemző, hogy még ez a férfiu is az ideiglenes kormányt a következőképpen irja le: A kormány tagjai mind tiszteletreméltó férfiak. A miniszterek a politikai kapaczitások és a becsületesség krémjei, akiket csak Szerbiában egyáltalán találni lehet. Pera Teodorovics, a »Male Novine« szerkesztője, aki Sándor király alatt ugyszólván mindenható volt, a külföldre menekült; a »Male Novine« megszünt.

Az utczára dobott királyi pár.

Belgrád, junius 13. (Saját tud. távirata.) Tény, hogy a király és királyné holttesteit az ablakon át az utczára dobták. Carikov orosz követ, aki a katasztrófa hirére már reggel 5 órakor odasietett, kieszközölte, hogy a holttesteket a konakba vigyék és ott kiteritsék.

A merénylők egyike ugy nyilatkozott, hogy a holttesteket szántszándékkal dobták az utczára, mivel a 7. gyalogezredet alarmirozták és az ezred már a konak felé vonult és bár az ezred sok tisztje be volt avatva, mégis azt hitték, hogy nem lehet mindnyájára számitani és elrettentő hatást akartak gyakorolni a legénységre, hogy ez a holttestek megpillantásánál megtudja, hogy már mindennek vége és a harcz czéltalan volna. Igy hát az ezred elvonult az utczán fekvő holttestek előtt és a borzasztó látvány hatása az ingadozó katonákra nem is maradt el.

Pozsonyi vélemény Somlóról.

Még mindig kapjuk az értesitéseket arról, hogy országszerte mennyire elitélik Somló Bódog eljárását. Kitünt ebből, mekkora lóditás a zsidó szabadkőmüves lapok az az állitása, hogy az egész ország Somló mellett foglalt állást. A páholyon és a lipótvárosi hitsorsosokon kivül vállat vontak mindenfelé a felfujni kivánt dologra s a ki itéletet mondott benne, az elitélte.

A sok vélemény közül különösen érdekelhetnek bennünket azok, a melyek *Pozsonyból* hangzanak el. Pozsonyban épp ugy királyi katholikus jogakadémia van, mint Nagyváradon; Pozsony véleménye tehát testvérvélemény. Es valóban, Pozsony e tekintetben nem maradt Nagyvárad mögött: épp ugy elitélte Somló kölcsönkért tudálékoskodásának nagydobra verését, mint a hogy elitélte Nagyvárad elfogulatlan közönsége. A napokban dr. *Ortvay* Tivadar, a pozsonyi kir. kath. jogakadémia tudós tanára irt lesujtó kritikát az esetről, most pedig dr. E. *Nagy* Olivér tollából közöl a »*Nyugatmagyarországi Hiradó*« hoszszabb czikket. Ebből érdekesnek tartjuk közölni a következő részleteket:

Magyarországban ez idő szerint három királyi jogakadémia van: a pozsonyi, a kassai és a nagyváradi. Az ág. evang. egyház, valamint az ev. reformátusok, nemkülönben egyké róm. kath. püspök is tart fenn ily tanintézetet, de királyi akadémia csak három van. Kérdés, hogy ezek feltétlen állami intézetek-e, vagy sem? Egyedül a kassai az, a mely már évekkel ezelőtt államositva lett. A másik kettőt — legalább nagyrészét — az ugynevezett tanulmányi alapból tartják fenn, a mely katholikus szerzetek vagyonából keletkezvén, katholikus jelleggel bir a közfelfogás szerint. Már most aztán ujabban ebből kifolyólag a nagyváradi jogakadémia királyi katholikusnak nevezi magát, mig a pozsonyi csak királyinak. Ez azonban nem változtat a dolog lényegén, mert *azért a pozsonyi is királyi katholikus*, mivel tanárrá ujabban (régebben, az abszolutizmus alatt, nem) csak katholikus embert neveznek ki ide. Ez a pályázati feltételekben mindig benne van.

Ezt tudva, nézzük, mi történt Nagyváradon. Megüresedett a közjog és a politika tanszéke. A miniszter kinevezte reá Somló Bódog dr. egyetemi magántanárt, a ki a jelzett tudományszak körében, sőt jogbölcseleti téren is jó névvel birt. Megjegyzem azonban, hogy Somló kikeresztelkedett zsidó.

A katholikus jogakadémiákon kétségkivül azért követelik meg a tanárok katholikus vallását, mert ez által garanczját vélnek találni arra, hogy csakis hithü, jó katholikus férfiak kezébe van letéve az ifjuság tanitása. Ezért nem neveznek ki oda pl. protestáns embert. Vagy világosabban szólva, a katholikus vallást azért állitják fel kinevezési feltételül, mert az intézet közfelfogás szerint katholikus pénzből van fentartva, tehát méltányosnak látszik, hogy minden respektus daczára, a melylyel minden müvelt és felvilágosodott ember a tanszabadság iránt viselkedik, ebben az intézetben oly irányzatok, melyek a katholikus vallás nagy alapelveivel ellentétben állanak, lábra ne kaphassanak. En legalább egyéb logikus okát a vallási kényszernek nem tudom megtalálni s azt hiszem, más sem. Mert vegyünk pl. egy zsidó pénzből fentartott intézetet. Ugyebár, ott mást, mint zsidót, nem alkalmaznak. Ez természetes. De miért? Talán mert nincs elég arravaló keresztény ember? Dehogy. Hanem, mert csak a zsidó vallásuakban látják a biztositékot a zsidó szellem és tanitási irányzat ápolására is.

Ezeket előre bocsátva, a nagyváradi tanárok eljárását *nem lehet elitélni*. Ok igy gondolkoztak. Mi egy katholikus intézetben vagyunk alkalmazva, (*hogy joguk van intézetüket ilyennek tekinteni, azt Wlassics tegnapelőtt a képviselőházban nyiltan beismerte*) megköveteljük, hogy aki közibénk tartozik, oly szellemü legyen, a mely a katholikus hitelvekkel nem ellenkezik. Somló az ő evoluczionista elméletével bizony direkte szembehelyezkedett a katholikus felfogással. Igaz, hogy ő ezt csak egy tudományos társaságban hirdette, *de el lehet-e választani a tudóst a tanártól*? Hisz akkor jó tanár, ha tudós. Hát nem fogja-e ezeket az elveket a kathedráról is hirdetni? Es akkor hova lesz az akadémia katholikus jellege?

Mikor aztán a kérdés szóbajött a parlamentben, akkor, mint rendesen szokott az már lenni, a nagy többség hallgatott és csak néhány, nagyon is exponált vezérember vitatkozott a dologról közbeszólások alakjában. Vészi, Vázsonyi, Szatmári pro Somló, Rakovszky, Kaas Ivor, Zboray contra Somló. Ime, ide fejlődött a dolog. Zsidókérdést csináltak belőle. Mert minden tisztelet daczára, a melylyel zsidó polgártársaink iránt viselkedünk, azt nem lehet eltagadni, hogy roppant érzékenyek. Ha valaki csak egy tekintettel, csak egy rosszul magyarázott pillantással érinti őket, vagy azt, ki hozzájuk tartozott, már felháborodnak érzelmi hurjaik. Somlót is védték, de az mégis csak feltünő, hogy őt, a katholikus tanárt, zsidó vallásu képviselőink védték, antiszemita képviselőink támadták. Ez a legélénkebben illusztrálja a helyzetet. A Somló esetében sem lehet hallgatással mellőzni azt az érdekes momentumot, hogy az interpelláló Benedeken kivül, más az ügybe nem szólt bele, mint különböző pártállásu izraelita képviselők és néppárti, antiszemita képviselők

Ha a katholikus intézeti tanárnak ily feltétlenül szabad bárminő, a katholikus hitelvvel esetleg homlokegyenest ellenkező felfogást hirdetni, akkor már ellenmondott annak az elvnek, hogy őt katholikus volta kvalifikálta arra a tanszékre, mert hisz a vallási feltétel azért van kikötve, hogy hithü katholikusok

---

harczolni fog a pogányok ellen s diadalokat arat, miként bálványozott apja. Lászlócska arcza most már sugárzott az örömtől s szivesen eljátszott eszes kis leánypajtásával.

*

A diadalmi lakomán, melyet a Frisspalota lovagtermében tartatott meg az ifju király, szóba kerül a hálaadó istentiszteletet megzavaró inczidens.

— A fiadnak adom feleségül lányomat, — mondta ennek kapcsán a macsói bán Hunyadi Jánosnak, midőn régóta tartó kölcsönös idegenkedésük ma végre szünőfélben volt. A szót fölkapták a hosszu asztal körül ülő főurak, a királynak is megtetszett s nyomban a kis párocskáért küldtek. Lovagi szokás szerint már zsenge korukban is eljegyezték az egymásnak szánt gyermekeket s Ulászló király jókedvében maga emelt poharat a kicsi jegyesek jövendő boldogságára . . .

— Szereted kicsi mátkádat? — kérdezte tréfásan az ifju király a lakoma végével a kis Hunyaditól.

— Gyülölöm, — mondta ez; mert a kis lány miatt mulasztotta el a vitézi torna nézését s tisztességtudóan kiegyenesedett fejedelme előtt. Ulászló mosolygott s a hős vezér fia, látván, hogy mátkája feléjük tart, tovább osont.

A király vendégei elégedetten oszlottak széjjel a diadalmak ünnepét berekesztő lakomáról. S a mit aznap terveztek volt, mégis mind balul ütött ki. A diadal mámorában határozták el, hogy nyomban a török ellen indulnak, noha békét kötöttek vele s Várnánál elesett a király, megfutott serege. A Garaiak és Hunyadiak kibékülése sem maradt tartós. Csak a két gyerek öntötte viasz jóslata teljesül tizenkét év mulva. Az alma a szerelem jelképe s ők egymásba szerettek; de mielőtt egymásói lehettek volna, pallossal ütötték le Hunyadi László fejét.

Első nagyváradi műkelmefestő, plisszérozó, és vegyészeti ruhatisztitó intézet.

Mély tisztelettel hozom a n. é. közönség szives tudomására, miszerint a 11 év óta fennálló, saját vezetésem alatt levő **Első nagyváradi műkelmefestő, plisszérozó, vegyészeti ruhatisztitó intézetemet** (fő-üzlet: **Körözs-u. 1.** szám) tetemesen megnagyobbitottam s a mai kor igényeinek teljesen megfelelően rendeztem be. — Festek, plisszérozok és tisztitok bármilyen disszel ellátott munkákat, **szinházi, katonai, egyházi ruhákat,** mindenféle **szőrméket, tollakat és csipkefüggönyöket.** Különféle **arany, ezüst vagy bármilyen diszszel ellátott tárgyakat a legkitünőbben egészben tisztitok. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.** — A n. é. közönség szives pártfogását kérve, tisztelettel

Szabó László

műkelmefestő és vegyészeti ruhatisztitó

Nagyvárad, Körözs-utcza 1. szám.

Fiók-üzlet: **Fő-utcza, Szinház-bazár.**

Dolgozó-telep: **Pecze-utcza 170.** (Saját ház).

tanitsanak. Somlótól, a tudóstól, a bölcsésztől, nem lehet rossz néven venni, hogy nem tud ily hithü irányzatot követni, hisz csak rövid ideje, hogy vallását változtatta, annak a dogmáiba valószinüleg még nem hatolt bele. Ő csakis tudománynyal foglalkozik. De nyilt kérdés marad, hogy a katholikus szinezet rácziója megengedi-e a feltétlenül szabad, korlátlan kutatást és tanitási irányzatot?

Ha helyes az, hogy a tanulmányi alapból fentartott főiskolák tisztán katholikus jellegüek, tehát végelemzésben nem lehet semmiféle, onnan javadalmazást huzó egyénnek akár politikai, akár társadalombölcseleti müködése semminemü ellentétben a katholikus hitelvvel; akkor azonban a kinevezésnél a döntő első sorban a ***vallási feltétlen megbizhatóság***, hogy ne mondjam, ***megalkuvást nem ismerő felfogás*** legyen.

De mereven ragaszkodni a hithü katholikus jelleghez és pellengérre állitani azokat, akik ezt (nem vitatom, helyes vagy helytelen formában-e), védik: ez kontradikczió.

Pánszabadkőmüvesség.

A pán szócskával kezdődő szavakat megszoktuk már álombeli száskajárásnak tekinteni. A pángermán, a pánszláv, meg a jó Eg tudja miféle pán mozgalmak szervezőinek megzavarodott agyában valami olyas kép motoszkálhat, hogy egyszer csak megindulnak a germán illetve a szláv vitézek és sáska módjára ellepik és megeszik az egész világot.

Pedig ma már nem igen ijedünk meg az igazi száskajárástól sem. Lassan-lassan el is maradtak azok a szántóföldekről s ugy látszik, oda huzódtak, a hol kevesebb veszély fenyegeti őket: a fantazmagóriák világába.

Ilyen kis szellemi száskajárást vakolt össze a multkor a Könyves Kálmán szabadkőmüves páholy.

Pezsditő nedüt használtak-e a malterhoz vagy mi? denique *Koltai* Virgil főmester, megugrott volt benczés inditványára neki lelkesedtek s elhatározták, hogy internátust kell felállitani a Szent Imre-kollégiummal szembe s ott az ifjuságot szabadkőmüves eszmék alapján nevelni.

No azoknak ugyan alaposan bevakolnák a fejét.

Bricht Lipót testvér (zs.) még tovább ment; ő egyenesen keresztényellenes tendencziát, *Gajári* Géza képviselő országszerte több szabadkőmüves internátust követelt, *Sebestyén* Károly pedig bekötötte a zöldség-koszorut azzal a szerény óhajjal, hogy az összes iskolák szabadkőmüves kezekben legyenek.

Egyelőre ennyiben maradt a vakolás, még pedig azért, mert a testvérek a királyi müvészethez adtak ugyan tanácsot, de fölötte gyengén eresztették a téglát és kavicsot, vagyis koronákat és filléreket. E nélkül pedig még a királyi müvészek is bajosan tudnak épiteni.

Az épités helyett maradtak hát a vakolásnál. Erdeme szerint mi sem fogjuk tulságosan sok figyelmünkre méltatni ezt a kis eszmecserét. Mindössze egy kis csodálkozást kell megengednünk magunknak.

A szabadkőmüvesek azzal hintenek port a világ szemébe, hogy ők nem politizálnak; nem bántják senki vallását; csak jót cselekszenek. Egyébként pedig ők intelligens emberek.

Higyje el már most intelligens ember, hogy a katholikus iskoláknak, tehát az ország nevelésügyi oszlopainak kiirtása nem politika, még pedig a legveszedelmesebb: egyházai politika. Hogy a felekezeti iskolák eltörlése nem a legelvakultabb támadás minden vallás ellen. Hogy jótétemény a vallásos oktatás helyett zöld szabadkőmüves babonákkal, keresztény türelem helyett szabadkőmüves fanatizmussal tölteni meg a fiatalság szivét.

Ugy látszik, a Könyves Kálmán páholy borongós odvaiban intelligens embernek tartják azt is, kinek sejtelme sincs arról, mi a politika, a vallás, a jótett. Ezen érdemes egy kicsit csodálkozni.

De csak éppen egy kicsit. Ha jobban odanézünk a sötétben vakolgatók csendben müködő keze alá, láthatjuk, hogy jól tudják ők is, mi a politika, a vallás, a jótett. Tudják, hogy mai világban a politika emel széditő magasra üres embereket; azért tehát vigan politizálnak. Tudják, hogy a vallás örök igazságai legnagyobb ellenségei az ő könnyen táguló etikájuknak; azért tehát neki-nekirohannak a vallásnak. Es tudják, hogy a jótett önmegtagadásba kerül; azért tehát a vakolásoknál több a nedü, mint a »tégla és kavics.«

A Szent Imre kollégium pattantotta ki ezeket. Ha egyébb nem, már ez is mutatja, milyen áldás ez az intézmény s mekkora szükség volt rá.

A szk. testvérek hiába akarnák a magyar ifjuságot elárasztani. Modern korban nem félünk már a száskajárástól, akármilyen zöldnek igérkezik is. Erős a vetés, nemes a talaj: a magyar ifjuság keresztény szelleme!

A villamos szabályzat sorsa.

— Egy lépéssel előre. —

A villamos vezeték épitésével már jó előhaladt a Ganz-czég, de a munkálatokat a város részéről nem ellenőrzi senki. Erre a villamos mű igazgatója volna hivatva, azonban ennek kinevezése azért késik, mert a városi villamos mű kezelésére vonatkozó szabályrendeletet nem hagyta még jóvá a belügyminiszter. A villamos műnél szervezett állások pedig ebben a szabályzatban vannak megállapitva.

A polgármester sürgetésére a belügyminiszter már leküldötte a szabályzatot, de több módositást kiván, a beadott felebbezések értelmében.

A 2. §-ban lefektetett kizárólagosságot, olyan értelemben, hogy villamos áramot még magánhasználatra sem termelhet valaki, törülte a belügyminiszter. A leirat szerint törvényes jogalap nincs, hogy valamely telek- vagy háztulajdonosok, akár ezek beleegyezésével a bérlők megakadályoztassanak abban, miszerint telkükön, házukban belül világitásra, vagy az abban üzött ipar czéljaira, az e részben törvényileg megállapitott feltételek betartása mellett, villamosságot saját használatukra, vagy a bérleménynyel járó s nem iparszerüleg teljesitett szolgáltatásképen előállithassanak.

A 9. §-t odamódositja a miniszter, hogy a főgépész és gépészektől az ipariskolai képzettségen felül a törvényszerü képesités is megkivánandó.

A szabályzatnak a czégjegyzésre vonatkozó részét a kereskedelmi törvény értelmében módositja.

A 27. §-nál törli azon megszoritást, hogy a villamos berendezéseket csak azon iparos eszközölheti, akinek erre helybeli iparengedélye van s az iparos szakképesitését kellő módon igazolja. Ezt azért törli, mert ellenkezik az iparszabadsággal s az iparengedély jellegével, továbbá az Ausztriával fennálló vámszerződéssel. Az iparengedély felmutatását azonban kötelezővé teheti a szabályzat.

A 39. §. azon részét szintén törli a miniszter, hogy a vállalkozó a magán vezetékek jóságáért egy évig jótáll. Két fél magánviszonyát a város nem szabályozhatja.

A magyar ipar védelmére a következő uj szakasz bevételét követeli a miniszter:

»Az üzletvezetéshez szükséges berendezési és fenntartási anyagok, gépek, felszerelési és berendezési tárgyak egyenlő, illetve megfelelő ár és minőség esetén hazai, lehetőleg helyi ipar termékeiből fedezendők s külföldi beszerzéshez — halaszthatlan sürgősség esetét kivéve — az igazgató és városi tanács előzetes engedélyét kikérni, halaszthatlan sürgős szükség esetén pedig a külföldi beszerzést a tanácsnak utólag bejelenteni és tüzetesen megokolni köteles.«

A miniszter nem tekinti a villamosmüvet teljesen különálló kereskedelmi vállalatnak, azt mutatja azon intézkedése, hogy az összes számadásokat, leltárt, költségvetést az igazgató a főszámvevővel együtt késziti el, s a rendes városi költségvetéssel tárgyalja a törvényhatóság.

A felügyelő bizottságra (38. §.) kimondja, hogy érdemleges intézkedésekre nem jogosult.

A miniszter a módositott szabályzat ujból leendő felterjesztését kivánja, de ez nem akadályozza most már sem az igazgató, sem a főszerelő kinevezését.

A miniszteri leirat befejező része ugyanis a következő:

»A szabályzat ezen leiratban nem emlitett többi szakaszait ezennel jóváhagyja és tekintettel a most tárgyalt szabályzat alkalmazásának sürgősségére egyuttal megengedi, miszerint ezen szabályrendelet a fentebbiekben jelzett módositások elfogadása esetén haladék nélkül végrehajtassék.«

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva mind n vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Junius 14. Iparosifjak mükedvelő előadása.
Junius 15. A pénzügyi szakbizottság ülése d. u. 3 órakor.
Junius 16. Rózsakiállitás a szinházban.
Jun. 16. Iparoktatási bizottság ülése a városházán d. u. 4 órakor.
Junius 17. Megyei közgyülés d. e. 9 órakor.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a* mult, *valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési dijaikat mielőbb kiegyenliteni sziveskedjenek.

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—.—	—.—	4.44	—.—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velencze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—.—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—.—	2.44	5.14	7.14	9.34
Félixfürdő	8.24	10.37	—.—	2.58	5.31	7.18	9.51

Félixfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Félixfürdő ind.	8.30	10.42	—.—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—.	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—.—	3.11	5.51	7.31	—.—
V.-Velencze. »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—.—	11.27	—.—	—.—	6.18	—.—	10.32

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

* **Az urnapi körmenet V.-Ujvároson.** Az urnapi istenitiszteleteket a régi szokáshoz hiven Várad-Ujvároson ma, vasárnap délelőtt tartják meg az ünnephez méltó egyházi pompával. A lombsátorokat a Szent László templom bejáratával szemben, a gör. kath. püspöki lak kapujában, Molnár Lajos házának kapujában és a Szent László templom oldalánál állitják fel. Az ünnepélyre kivonul a házi ezred diszzászlóalja

a zenekarral s részt vesz a körmenetben. A szertartásokat és az ünnepi szent misét *Palotay László* pápai praelatus, a szent beszédet pedig dr. *Vucskics* Gyula plebános tartja. Az ünnepélyes istentisztelet reggel 8 órakor veszi kezdetét.

* **A Szigligeti-társaság választmányi ülése.** A *„Szigligeti-Társaság“* választmányának tagjait van szerencsém a f. é. *junius hó 15-én* (hétfőn) d. u. 5 órakkor a »Gazdasági és Iparbank« igazgatósági szobájában tartandó választmányi ülésre ezennel meghivni. Nagyvárad, 1903. junius 13-án. *Rádl* Odön, társ. elnök.

* **Zombori küldöttség Széchenyi kanonoknál.** A nagyváradi l. szert. káptalan egyik tagja: *Széchényi* Jenő apátkanonok Zomborban diszes sirkápolnát emeltetett, mely egyuttal a hivek lelki életének ápolására is szolgál. Zombor város egy küldöttség által fejezi ki köszönetét a főpap áldozatkészségeért. A küldöttség ma, vasárnap tiszteleg *Széchényi* Jenő kanonoknál, aki a küldöttek tiszteletére ma délben diszebédet ad.

* **Az iparoktatási bizottság ülése.** Nagyvárad város iparokt. bizottsága a város tanácstermében f. évi junius hó 16-ik napján d. u. 4 órakor ülést tart. Tárgy: Folyó ügyek.

* **Hock János felolvasása Nagyváradon.** A budapesti Uránia-szinház nagyszabásu kulturális akcióra készül, melybe — mint értesülünk — városunkat is be akarja vonni. Körútra indul a vidék nagyobb városaiba s bemutatja *Hock* János országgyülési képviselőnek, a páratlan hirü szónoknak óriási hatást elért darabját, a »*Megváltás*«-t, mely szenzációja volt a fővárosnak az elmult szinházi idényben. A sajtó és közönség részéről ünnepléssel fogadott, klasszikus tanulmány a mély tudománynak és a költői léleknek közös gyermeke s hatását csak fokozza az a százkilenczven művésziesen festett, vetitett kép, mely a világ leghiresebb képtárainak müremekeiből van összeválogatva. De mind e körülményektől eltekintve eseményszámba fog menni ez előadás különösen azért, mert a remek tanulmányt maga az illusztris szerző fogja felolvasni, ki ékesszólásával és előadásának páratlan művészetével már egyedül is biztositja az óriási sikert. Városunkba — hir szerint — junius 21-én fog *Hock* János megérkezni, hogy ugyanaznap este darabját felolvassa.

* **Anyakönyvvezetői kinevezés.** A belügyminiszter Biharvármegyében a *tenkei* anyakönyvi kerületbe *László* Sándor segédjegyzőt anyakönyvvezetői helyettessé nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közremüködéssel is megbizta.

* **Rózsakiállitás a városi árvaház javára.** A városi árvaház női választmánya, élén Des Echerolles Sándorné urnővel annyira előkészitette a rózsakiállitást, hogy tegnap már be is nyujtotta özv. Des *Echerolles-Kruspér* Sándorné szül. b. Gerliczy Stefánia elnöknő a Szigligeti-Szinház egy részének átengedéséért a városhoz a kérvényt. A rózsakiállitást f. hó 20. és 21-én rendezik a szinház I. emeleti buffetjében. Ezenkivül még a földszint előcsarnokát kérik átengedni a jótékonyczélu kiállitásra.

* **Egy kissé több felügyelet kellene.** *Rimler* Károly polgármester és *Kőszeghy* József városi főmérnök gondoskodásából valószinüleg az eddiginél gyorsabb tempóban fognak kiemelkedni utczáink az eddigi ázsiai állapotukból. Az ujabb kövezéseknél azonban azt látjuk, hogy az nem jó munka: vagy hanyagul készitik, vagy nem értenek a kövezők a munkájukhoz. Nem egy helyen rámutathatnánk, hogy az alig egy éves kövezés már rosz, olyan helyen, ahol alig van forgalom, pl. a volt Füzeséri laktanya mögött levő Péter-utczává előléptetett szük sikátor. A kövezést városi felügyelet és kellő alap, valamint lebunkózás nélkül készitik. — A másik hiba az, hogy egyes helyeken csak fél munkát készitenek, hiszszük és reméljük, hogy a városi főmérnök tudta nélkül. Ez a régi rendszerbe illő munka ugyanis a volt Nagy-Kut-, most Csengeri-utczán van, a közönség épülésére. A járdát betonszegélylyel látták el, a kocsiutat pedig körözskő burkolattal épitik, de a kapuk bejáróját nem kövezik ki. Sáros, nedves időben az ut jó lesz, de a kapu bejáratoknál bokáig lehet járni a kocsik által felvágott sárban. Ezt egyszerü, laikus észszel nem lehet megérteni.

* **A keresk. iskola érettségi vizsgálata.** *Kirchner* Béla, a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba szolgálattételre beosztott czimzetes főigazgató Budapestről és *Nesnera* Aladár fa- és fémipariskolai igazgató Aradról ma vasárnap Nagyváradra érkeznek, hogy a helybeli felső kereskedelmi iskola holnap kezdődő szóbeli érettségi vizsgálatain elnököljenek. Az érettségi vizsgálat kedden délután ér véget s este a vizsgáló bizottság s az érettséget tett ifjak társasvacsorára gyülnek egybe.

* **Uj államtitkár.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy ő Felsége Schönbrunnban kelt királyi kézirattal báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter előterjesztésére *Grúz* Albert honvédelmi miniszteri tanácsosnak az államtitkári czimet adományozta.

* **Hálás unoka.** *Simon* Péter vajdai öreg földmüves nagy keservesen fölnevelte unokáját *Csordás* Sándort, ki aztán azzal hálálta meg nagyapja jóságát, hogy tegnap éjjel az öreg Simon keresményéből nehezen összerakott 120 korona vagyonkáját ellopta s megszökött. Az öreg nagyapó elpanaszolta nagy baját a csendőrségnél, mely keresésére indult a roszszivü unokának. Csordást sikerült is elcsipni, de az ellopott pénzből már csak 10 korona 48 fillér találtatott meg nála. A háládatlan unokát lezárták.

* **Micsinairól.** *Micsinai* Mihály az éjjelt a rendőrségi börtön 6-os számu czellájában töltötte. Egész nyugodtan aludt s mikor lefeküdt, tréfásan odaszólt az ajtónyiláson figyelő rendőrhöz:

— No, most már nyugodtan alhatom!

Reggel ujra Bérczi elé vezették, aki egy pár kérdést intézett hozzá. Majd lefényképeztették és beigtatták a rendőrségi törzskönyvbe. Délelőtt 11 órakor Bérczi Micsinait maga mellé ültette egy kétlovas kocsira s két detektivvel kihajtatott a Batthyány-telepre, ahol ő a pénzt és a vaskazettát elásta. A pénzt megtalálták.

* **A Nemzeti szinház tagjai Nagyváradon.** Nagyvárad város szinügyi bizottsága tegnap délelőtt ülést tartott, a budapesti Nemzeti Szinház tagjai által a nagyszalontai Arany szobor javára Nagyváradon rendezendő szinielőadások ügyében Dr. Hoványi Géza elnöklete alatt Beöthy László főispán és Szikszay Lajos nagyszalontai ügyvéd, mint az Arany szobor-bizottság tagja, dr. Gyémánt Jenő, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, dr. Halász Lajos és Eleméry Ferencz jegyző voltak jelen. Megállapitották a fogadás részleteit, az elszállásolást és ellátást. *Márkus* Emilia és *Lánczy* Ilka a Bölöny-család vendégei lesznek, mig a többi müvészek és müvésznők a Rimanóczy-szállóban lesznek elszállásolva.

* **A debreczeni gazd. tanint. növendékei Nagyváradon.** A szomszédos czivis városból, Debreczenből ma vendégeket kap Nagyvárad város. A debreczeni gazdasági tanintézet növendékei élén az intézet tanári karával együtt ma vasárnap délután Nagyváradra érkeznek, hogy a város és a közeli környék gazdasági intézményeit s nagyobb gazdaságok vezetését tanulmányozzák. A vendégek holnap hétfőn a *lat. szert. káptalan* mintaszerüen vezetett *micskei* s *iklódi* gazdaságát tekintik meg. Kedden a Léderer és Kálmán-féle szeszgyárat, Moskovits Adolf és fiai gyártelepét, a mütrágyagyárat és a pecze-szőllősi sörgyárat látogatják meg, hol mindenütt szakszerü magyarázatokkal fogják kisérni a telepek bemutatását. A gazdász növendékek szerdán, 17-én vesznek búcsut Nagyváradtól, honnan a délelőtti vonattal *Sarkadra* mennek az ottani Andrássy-uradalom gazdaságának megszemlélése végett. A tekintélyes számu kiránduló társaság Püspök-Ladány felől a 4 órás vonattal érkezik. A vasutnál a Biharmegyei Gazdasági Egylet kiküldöttjei fogadják.

* **A villamos vasut és a város.** A villamos vasut ügye, mint irtuk, megfeneklett, mivel dr. *Károly* Irén és *Kőszeghy* József városi főmérnök számitásai azt igazolják, hogy a tervezett egységárak mellett a város ráfizet a villamos vasut részére szükséges áram szolgáltatására. *Kőszeghy* József főmérnök most dolgozik egy előterjesztésen, amelyben számitásait s annak eredményét részletesen ismerteti. Szerinte azért téves a dr. *Hoor* Mór egyet. tanár szakvéleménye, mert azon általában felállitott alapból indult ki, hogy Nagyváradon, legalább az első években nem lesz több magánfogyasztó 6000 installált lámpánál s nappali erőátvitel semmi nem lesz. Igy tényleg a nappali üzem évi 17,000 korona veszteséget okozott volna. Ma már azonban másként áll. Mire a világitás kezdete elérkezik, 12000 magán lámpa lesz installálva s a nappali fogyasztásra is annyi jelentkező van, hogy a nappali üzem kifizeti magát. A főmérnök a számitásokból és a magán fogyasztók szaporodásából azt látja, hogy a *városra előnyösebb, ha nem ad a vasutnak áramot.* A főmérnök előterjesztését megküldik dr. Hoor Mórnak azzal, hogy észrevételeit tegye meg rá.

* **A könyvkereskedők vasárnapi szünete.** A mai naptól kezdve a nagyváradi könyv-, és papirkereskedők üzleteiket vasár-, és ünnepnapon augusztus 20-áig *egész nap* zárva tartják, miért is kérjük a t. közönséget, hogy szükségleteiket az ünnep előtti napon sziveskedjenek beszerezni.

* **Egy család sulyos megpróbáltatása.** Mély részvéttel irunk egy sokat sujtott szegény család ujabb gyászáról. A Voncz-családot pár év alatt egész sora érte a megpróbáltatásoknak. Több gyermek, az anya, majd az apa halála után most ismét halottja van a családnak; az életerős, ifju törzs dőlt ki szerető hitvesének karjai közül, alig egy fél év után boldog egybekelésüknek. Az ujabb gyászeset, mely a családra mérhetlen bánatot hozott, városszerte mély részvétet kelt. A családi gyászjelentés a következő:

Ozv. Hirschner Jánosné szül. Voncz Irma a maga, ugy az elhunyt testvére: Hirschner István nejével és gyermekeikkel, valamint számos rokonok nevében is fájdalmas szivvel tudatják a legjobb férj, testvér, sógor és rokonnak *Hirschner* Jánosnak folyó hó 12-én délután 2 órakor élete 32-ik, boldog házassága első évében történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 14-én d. u. 4 órakor fog a róm. kath. egyház szertartása szerint Szigligeti-utcza 7-ik szám alatt levő lakásnál beszenteltetni s az olaszi-i sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1903. junius hó 12 én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A községi iskolák tornaversenye.** Tegnap délután volt a községi iskolák torna- és énekvizsgálatai a Sport-téren. A vizsgálaton dr. *Hoványi* Géza elnökölt, ott volt még az iskolaszék részéről *Réz* Mihály s azonkivül a

honvéd hadapródiskola tanárai közül *Gaal* Sándor és *Nagy* Péter, kik mint szakemberek az elnökkel egyetértőleg a legteljesebb elismerésüket fejezték ki a községi tantestület munkássága iránt. Ugy a torna, mint az ének produkciók egészen meglepték a nagy közönséget, a mely az ünnepély végén kalaplevéve együtt énekelte a fiukkal a legszebb magyar nemzeti imádságot az »Isten áldd meg a magyart.« A tornavizsgálatot az olaszi-i fiuiskola csoportja nyitotta meg. A rendgyakorlatokkal kitüntek a *Biczó* János, *Rátkay* József, *Nagy* Dezső és *Kovács* János osztályai; az ujvárosi csoportból kitüntek a *Klein* Abrahám, *Bodnár* János, *Vaday* József és *Váradi* István osztályai, Várad-Velenczéről *Szabó* Sándor a kiváló tornamester vezette fel a fiukat, akik megmutatták, hogy a verseny terén sem maradnak hátrább Ujváros és Olaszi bajnokainál. Az énekből *Balogh* Károly, *Váradi* István és *Biczó* János mutattak be igen szép darabokat. Kezdetét vette ezután a verseny. A magas ugrásból dijakat nyertek: *Sütő* István (IV.), *Grünberger* Miklós (V.), *Papp* István (IV.), *Szabó* Dezső (V.) *Váraljáról. Ujlaky* Sándor (IV.), *Vincze* József (IV.) oszt. *Lefkovics* Menyhért (V.), *Brazán* Ferencz (V.), *Pákozdi* Márton (VI), *Soltész* Ernő (VI.), futásból báró *Karg* János III. o. *Szabó* Zsigmond, *Nagy* Kálmán, *Rosenthal* János, *Snábel* Emil, *Mile* Vilmos, *Veres* Károly, *Weisz* Sándor, *Szántó* János és *Bauer* Győző. A győztesek 1—1 koronát nyertek tiszteletdijul, melyet dr. *Hoványi* Géza volt szives adományozni. A verseny az elnök lelkes éltetésével ért véget.

x Felhivjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** jóhirnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáért, tisztán kezelt italaiért és előzékeny s pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x **A szász cseh Svájcz**, ezen természet szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelithető, mert az Aussigban megtartandó iparkiállitás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indittatni. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hirnevét. A *Schicht-féle szappan- és gyertyagyár* nemcsak az ó-, de az ujvilágban is tért hóditott gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht-szappant*? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájcz ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x Tisztelettel hivjuk fel az olvasó közönség szives figyelmét **Mezey Dezső** műlakatos és toronyórás lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Mű-hazafiság.** Nincs magasztosabb érzés a hazafiságnál, de nincs furcsább annál, ha valaki a hazafiságot csak azért fitogtatja, hogy ebből hasznot huzzon. Egy kirivó példája az ilyen mű-hazafiaknak egy gyáros, ki nagy garral hirdet »magyar« Thomassalakot »kartelen kivül« mintegy reámutatván ezzel arra, hogy a többi Thomassalakgyárak kartellbe léptek volna a gazdaközönség kizsákmányolására, ami nem egyébb merő ráfogásnál. Továbbá azt hirdeti emlitett gyárosunk, hogy »ugyanoly foszforsavtartalommal és porfinomsággal mint a német vagy cseh salak« a világért sem emlitené azonban, hogy ezen foszforsavból mennyi az oldható, mert megvan a maga oka, hogy erről bölcsen hallgasson! Ugyanis tény az, hogy a magyar Thomassalak ugyanannyi foszforsavat tartalmaz mint a német vagy cseh áru, de ami a magyar salak oldhatóságát illeti, ugy jobb erről nem is beszélni, mig p. o. a német gyárak legalább 80 % oldhatóságot szavatolnak, már pedig a növénynek oldható foszforsav kell, nem pedig olyan, amilyet egyáltalán fel nem vehet, táplálkozására, fejlődésére nem fordithat. Ha már állást akarunk foglalni a cseh gyártmány ellen, mert a csehek is azon igyekeznek, hogy a magyar lisztet kiszoritsák, ám tegyük, megvan az okunk rá, de hogy csupa képzelt hazafiságból a kifogástalan minőségü német, »csillag« védjegyü árut saját kárunkra szintén visszavessük; ehhez nem elég az, hogy ily eljárással elősegitjük egy magyar gyár felvirágoztatását, mert ezt csak az esetben tehetnők, de akkor hazafias kötelességünk is volna, ha a magyar gyár ugyanazon árért, ugyanazon minőségü árut szállitaná. 321.

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hirnévnek örvendő vendéglőjét és szállodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakitott kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételeiért, tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordit szállodájára, melynek szobáit egészen ujonnan restauráltatta, a szobáárakat pedig tetemesen leszállitotta, hogy ez által is tanubizonyságot adjon üzletének szolidságáról. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett czigánybanda szóratkoztatja a m. t. vendégeket. 314.

x **Figyelmeztetés.** Saját érdekében cselekszik mindenki, ha a villamos berendezésekről a *Nagyváradi Müszaki Villamos Vállalattól* (Kert u'cza 81. szám, Auer üzlet) költségvetést kér, mely a *legalaposabban* és *teljesen dijmentesen* állittatik ki a n. é. közönségnek. Csillárok részletfizetésre is kaphatók.

x Felhivjuk t. olvasóink figyelmét a »Nagyváradi Hitelbank Részvénytársaság» lapunk mai számában levő hirdetésére, melyben az uj bank üzletköre részletesen közöltetik.

SZINHÁZ.

A Nemzeti szinház Nagyváradon. A nagyszalontai Aranyemlékbizottság a Nemzeti Szinház már többször emlitett nagyváradi vendégszereplését a következő jelentésben adja tudtul:

Szinhàzi jelentés.

Örömmel jelentjük, hogy a budapesti *Nemzeti Szinház művészei* a Nagy-Szalontán létesitendő

Arany János szobor

javára a *Szigligeti-szinházban* két előadást rendeznek. *Szinre kerül*:

1903. junius 17-én: **Monna Vanna.**

1903 junius 18-án: **A titok.**

A két darab szereplői a következő müvészek és müvésznők:

Monna Vanna:	**A titok:**
Márkus Emilia	Helvey Laura
Beregi Oszkár	Keczeri Irén
Gál Gyula	Ligeti Juliska
Gyenes László	Paulai Erzike
Mihályfi Károly	Rákosi Szidi
Körösmezey Gusztáv	Váradi Ilonka
Mészáros Lajos.	Dezső József
	Faludy Antal
	Náday Ferencz
	Ujházi Ede

Helyárak: Nagypáholy 10 frt 50 kr. Páholy 9 frt. Zsölle 2 frt 25 kr. Körszék 1 frt 80 kr. Támlásszék 1 frt 50 kr. Erkély I-ső sor 90 kr. II-ik sor 75 kr. III-ik sor 60 kr. Emeleti zártszék 45 kr. Földszinti állóhely 75 kr. Diák és katonajegy a földszintre 45 kr. Karzati álláhely 30 kr.

Tudnivalók. *Az állandó bérlők jegyeiket 1903. junius 15-én délután 3—5 óra között válthatják ki* a Szigligeti-szinház pénztáránál és pedig a páratlan bérlők az *első* (Monna Vanna), a páros bérlők a *második* (A titok) előadására birnak elsőbbséggel. Ezen időn tul a jegyeik eladatnak.

Előjegyzéseket a *nem bérlő helyekre* 1903 junius 15-én délelőtt 9—12 óráig elfogad a szinház nappali pénztára.

A többi elő nem jegyzett és a visszamaradt jegyek 1903 junius 16-án délelőtt 10 órától adatnak el.

A jegyek mind a két előadásra egyidejüleg kiválthatók.

Nagyvárad, 1903 jun. 14.

Az Arany-emlék bizottság.

Iparos ifjak szinielőadása.

Az iparos ifjak tegnap este tartották meg az első előadásukat a Szigligeti-szinházban meglepő szép sikerrel.

Csepreghy kedvelt népszinmüvét a *Sárga csikót* játszották olyan gondos előadásban, hogy teljesen elfeledtették velünk a szereplők, hogy nem szinészek és szinésznők mozognak a szinpadon.

A szereplők közül különösen H. *Pántya* Ilonát illeti a babér. Kedves, terjedelmes s tiszta hanggal előadott dalait mindannyiszor megujráztatta a közönség. Azonkivül játéka is teljesen megfelelő volt.

Kitüntek még *Köffer* Béla, *Oláh* Sándor, *Kovács* Mihály, *Kelch* Róbert, *Csete* Erzsike, *Feke* Sándor, *Bereczky* László.

Elismerés illeti a kart is, szépen előadott dalaiért.

Nem hagyhatjuk említés nélkül azt sem, hogy a dalokat a katonazene kisérte. Dicsérni felesleges.

Közönség sajnálatos nem. nagy számmal volt, de remélhető, hogy ma telt ház lesz, tekintve a jótékonyczélt.

Igazságszolgáltatás.

A közuti vasut karambolja.

A nagyváradi kir. törvényszék büntető tanácsa *Böhm* Jenő biró elnöklete mellett két napon át tárgyalta a közuti vasuti karambolt, mely még 1900 aug. 2-án történt. Ugyanis a V.-Velenczéről jövő személyvonat egy gyártelepre menő tehervonattal összeütközött. A személyvonaton ülők közül *Bócz* Jenő államvasuti müvezetőnek a lábát vágta el a vonat kereke, *Barta* László városi rendőrnek a bordája tört össze és egy asszony pedig könnyebb sérülést szenvedett.

A szerencsétlenség okozóiul *Bálint* Sándor mozdonyvezetőt, *Nagy* Ede fékezőt és *Szelle* Kálmán kalauzt tartották, kiket akkor azonnal letartóztattak, de később szabadon lettek bocsátva.

Tegnapelőtt és tegnap ültek törvényt a vádlott vasuti alkalmazottak fölött.

A vádat *Lázár* alügyész terjesztette elő, mig vádlottakat Hegyesi Márton védte.

Az itéletet tegnap hozták meg.

Bálint Sándor mozdonyvezetőt 15 napi fogházra itélték, a másik kettőt fölmentették.

Följelentés a budapesti ügyvédi kamara ügyésze ellen. Jogászkörökben nagy szenzációt keltett az a vádirat, amelyben dr. *Polláh* Illés, mint a budapesti ügyvédi kamara ügyésze zugirás miatt feljelentette dr. *Bartsch* Gusztáv államvasuti igazgatót azért, mert dr. Bartsch anélkül, hogy a kamaránál bejegyezve volna, rendszeresen képviselte a hatóságoknál az államvasutat. Bartschot a vád alól felmentették, teljesen rehabilitálták, mire ő hatóság előtti rágalmazás miatt fordult dr. Pollák Illés ügyvéd ellen.

Tegnapra tüzte ki az ügy tárgyalását Drill Béla táblai biró, a büntető járásbiróság vezetője. Pollák Illés személyesen védte magát, az ügyészség részéről dr. Magyar Gyula jelent meg. Bartschot pedig Eötvös Károly képviselte. A tárgyalás megkezdése után a királyi ügyész maga részéről a vádat elejtette, mert a kamarai ügyész csak kötelességét teljesiti, mikor a zugirászatot üldözi, ha pedig kötelességén tul ment, akkor ennek elbirálására a fegyelmi hatóság és nem a büntető biróság az illetékes.

A kir. ügyész távozott, dr. Pollák pedig bemutatta a kamara átiratát, amelyben ez kifejti a kamarai ügyészi intézmény hatáskörét és rámutat arra, hogy a kamarai ügyész, mint közhatóság kötelességét teljesitette, mikor dr. Bartsch Gusztáv ellen, aki anélkül, hogy a kamaránál bejegyzett ügyvéd volna, az államvasutat hatóság knál rendszeresen képviseli, följelentést tett. Pollák a bíróság hatásköre ellen tett kifogást és óvást emelt a miatt, mert a bíróságot maga elé idézte. Erdemben nem is védekezett.

Eötvös Károly, Bartsch Gusztáv képviselője, a tárgyalás megtartását kéri, mert ná-

lunk ilyen hatósági összeütközések elbirálására bíróságok nincsenek s annak eldöntése, vajjon lehet-e kamarai ügyészt büntető uton felelősségre vonni, érdemleges itélet tárgya. A bíróság az eljárást megszüntette, mert a büntetőbíróság nem bir hatáskörrel egy törvény alapján eljáró közvádlói hatóság ténykedésének elbirálására. Eötvös a határozat ellen felfolyamodást jelentett be.

NYILTTÉR.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,

Nagyvárad, Lukács György-utcza sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör.*

315 Saját termésü, tisztán kezelt

HEGYI BOROK.

Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák étlap szerint vagy megállapitott árak mellett elfogadtatnak.

ABONNENSEK

elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó közönség* szives figyelmét felhivni, hogy

vendég-szobáimat

ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot forditok, ugyszintén

— szállóhely —

is olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

MERTZ NÁNDOR utóda

füszer,- csemege és *borkereskedése,*

NAGYVÁRAD, Közös-utcza Mertz-ház

Telefon: 448. szám.

Egy próba megrendelés elegendő, hogy mindenki meggyőződjön az alább jelzett **Kávéfajok**

kiváló minőségéről.

Cuba kávé, finom, kilója **1** frt. **60** kr
Ceylon-Cuba, finom, » **2** frt. — kr
Cuba kávé, extra finom, » **2** frt. **40** kr

Minden kiló Kávéhoz egy Kiló Czukor, *ajándékul.*

Tisztán kezelt, természetes, Magyarádi fehér, és ménesi vörös

BOROK,

a legjobb minőségben.

Cognac-, Rum-, Likörök, Szilva- és Seprő-Pálinka nagyraktár.

Jégbe-hütött *SÖR,*

egy nagy üveg . . . . . **13** kr.
egy nagy üveg kőbányai . . . **16** kr.

Kosarak, gyümölcsszállitáshoz a *legolcsóbb* árban.

DENATURÁLT-SZESZ eladás.

Mindennemü **fűszer-áruk, a legjobb minőségben,** mérsékelt árak mellett.

Tisztelettel

Mertz Nándor utóda.

Olcsó ezüst-bevásárlás!!

A m. kir. fémjelző hivatal által fémjelzett 13 próbás *ezüst evőkészletek* $5^1/_2$ *gyertyatartók* és *girandolok* $6^1/_2$ krajczár grammja 119

DEUTSCH SIMON

ékszerésznél

Nagyvárad, Bémer-tér.

Országh Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapittatott 1861-ben.

121

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitàsokat* a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

211 **Árjegyzéket kivánatra küldök.**

Szabott árak!

China-ezüst

gyári raktár

Nagyvárad, Bémer-tér.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, u. m. étszerek, asztalteritékek, gyertya- és karos gyertyatartók, álló villany-lámpák, tálczák, asztal- és gyümölcsállványok, disztárgyak a legujabb müvészies kivitelben. Patina, Doré és oxyd nászajándékok, verseny- és jubileumra alkalmi tárgyak stb. Vendéglő-, szálloda- és kávéházberendezések a legszolidabb kivitelben. —— Chinai és valódi ezüsthöz igen alkalmas a chinai ezüst gyári raktár ezüst fémtisztitó pora és ezüst fémtisztitó-vize. ——

70

Szabott gyári árak!

En gros, en detail!

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

TANUGY.

Vizsgálatok az Immaculata zárdában.

Az irgalmas nővérek vezetése alatt álló nagyvárad-ujvárosi *Immaculata-intézet* elemi és polgári iskolai vizsgálatainak sorrendje a következő: Junius 15-én délután elemi iskolai 4. osztály. Junius 16-án délelőtt elemi iskolai 1—2. osztály. Junius 17-én délután elemi iskolai 3. osztály. Junius 18-án délelőtt polgári iskolai I. osztály. Junius 18-án délután polgári iskolai II. osztály. Junius 19-én délelőtt polg. isk. III. osztály. Junius 20-án délelőtt polgári isk. IV. osztály. *Az igazgatóság.*

Énekvizsga. A *községi polgári* fiuiskolában f. hó 13-án délután volt az énekvizsgálat. A hét osztály tanitványai egymásután számoltak be tudásokról ugy az *elméletből*, mint a *gyakorlatból* s igazán *dicséretreméltó* eredményt mutattak fel.

Már az alsó osztályok tanitványai világos fogalommal birnak mindazon tudnivalókról, melyek az öntudatos éneklés alapjai s melyeken biztosan haladhatnak.

A felső osztályban már olyan háromszólamu *kardalokat* énekelnek, melyeket szakértő és laikus egyaránt élvezettel hallgathat. De a mi talán legbecsesebb énekükben: az az a hamisitatlan *magyar szellem*, *hazafias érzés* és *lelkesedés*, mely a tanitványok dalaiból kisugárzik és szinte gyujtó hatással van. *Beleznay* Antal énektanáruk hazafias lelkének, *tetőtől talpig dallamos* szive forrásának eredménye ez, mely mélyen bevésődik tanitványainak szivébe is.

A polgári iskola igazgatója, *Winkler* Lajos őszinte elismeréssel mondott köszönetet Beleznaynak a bemutatott értékes sikerért. Sajnos, hogy sem a községi iskolaszék, sem a szülők nem voltak képviselve a vizsgán, hol ők is örömmel vehettek volna tudomást a szép énekoktatásról és annak eredményéről.

A községi leányiskolák (II. o.) vizsgálatai. A községi elemi leányiskolák II-ik osztályaiban az évzáró vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni:

Olasziban junius 15-én, d. e. 8 órakor. *Váralján* junius 16-án, d. e. 8 órakor. *Ujvároson* II. A) oszt. junius 23-án d. e. 8 órától, a II. B) osztályban 23-án d. u. 2 órától kezdődőleg.

Mely vizsgálatokra a t. szülőket és tanügybarátokat tisztelettel meghivom. Nagyvárad, 1903. junius 12. *Gábel* Jakab, vizsg. biz. elnök.

A tanonczmunkakiállitás előkészitése. A folyó tanév végével rendezendő tanonczmunkakiállitás biráló bizottságának t. tagjait f. év. junius hó 16-án délután 4 órakor a városháza tanácstermében az iparokt. bizottság gyülését követőleg tartandó alakuló gyülésre tisztelettel meghivom. Nagyvárad, 1903 junius 12. *Ragány* János, kiállitási elnök.

A közs. elemi fiuiskolák II. osztályaiban az évzáró vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni:

Váralján f. hó 17-én délelőtt 9 órakor;
Olasziban f. hó 18-án délelőtt 9 órakor;
Ujvároson f. hó 23-án délelőtt 9 órakor az A) osztályban, ugyanott a B) osztályban f. hó 24-én délelőtt 9 órakor, mely vizsgálatokra a vizsgáló bizottság tagjait, az érdekelt szülőket és a tanügybarátokat ezennel meghivom. Nagyvárad, 1903. évi junius 11. *Váradi* Mór, vizsg. biz. elnök.

Vizsgálatok az olaszi-i községi fiuiskolában. A várad-olaszi-i községi elemi VI osztályu fiuiskolában (Korona- és Sztaroveszky-utczák szegletén) az évzáró vizsgák következő rendben tartatnak: Junius 15-én, d. e. 8 órakor 4. oszt. Junius 15-én, d. u. 3 órakor 6. oszt. Junius 16-án, d. e. 8 órakor 3. oszt. Junius 17-én, d. u. 3 órakor 1 a) oszt. Junius 18-án. d. e. 8 órakor 2. oszt Junius 18-án, d. u. 3 órakor 1. b). E vizsgálatokra a t. szülők és rokonok a tanitványok utján már meghivattak. Az érdeklődőket a vizsgáló bizottságok és tanitó-testület nevében ez uton hivja meg *Rátkay* József csoport-igazgató.

TAVIRATOK.

A szerb királyi pár felbonczolása.

Budapest, junius 13. (Saját tud. táv.) Michel orvos a bonczolást a régi konak suterienjében hajtotta végre a királyi páron. *Sándor* király testén 6 lősebet 3 nagy kardvágást, melyek közül egy a szivét, kettő pedig a hasát érte — konstatált az

orvos a kisebb zuzódásokon kivül. Sándor bár elhizott, de erős, teljesen egészséges volt. *Draga* királynén négy kisebb szurseb konstatáltatott. Továbbá az orvos tüdején tuberkulózis nyomát észlelte, melyből azonban kigyógyult. Megállapitotta még azt, hogy a királyné örökre gyermektelen lett volna. A vizsgálat azt is kideritette, hogy szolgálati fegyverekkel oltották ki a királyi pár és környezete életét.

A szerb trónkérdés.

Budapest, junius 13. (Saj. tud. táv.) Belgrádból jelentik, hogy a királyválasztás nem lesz egyhangu. Ugyanis eltekintve attól, hogy a köztársaság hivei egyre szaporodnak, Karagyorgyevicsen kivül Konstantinovics fiát is emlegetik a szerb trón örököséül. Sőt még egy osztrák herczeg nevét is a szerb királyjelöltek között emlegetik. Nevét erősen titkolják. Egy ujságiró azt a kijelentést nyerte az egyik miniszter részéről, hogy respublikáról szó sem lehet. Karagyorgyevicsnek már felajánlották a szerb koronát.

Belgrád képe.

Budapest, junius 13. (Saját tud. táv.) Bár nappal nagyon zajos a hangulat Belgrád utczáin, este 10 órakor már csend uralkodik a városban. Ekkor katonai őrjáratok keresik fel a vendéglőket, kávéházakat s távozásra szólitanak fel mindenkit. Sőt a Grand Hotel-ben tartózkodó minisztereket is távozásra szólitották fel.

A nagyhatalmak nem avatkoznak Szerbia ügyeibe.

Budapest, junius 13. (Saj. tud táv.) Legilletékesebb forrásból jelentik, hogy a nagyhatalmak nem fognak beleavatkozni Szerbia ügyeibe. Ugyanezt jelentik Bécsből is.

Alaptalan hirek.

Budapest, jun. 13. (Saját tud. táv.) Azt a hirt, hogy az összeesküvők a bécsi udvari köröknél puhatolództak volna az iránt, hogy mily magatartást fognak tanusitani Sándor király detronizálásával szemben, megczáfolják a legilletékesebb helyről. Az sem felel meg semmiben a valóságnak, hogy a 4., 7. és 13. hadtestet mozgósitják.

Kutatás a királyi pár lakosztályában.

Budapest, junius 13. (Saj. tud. táv.) Belgrádból jelentik, hogy a királyi pár lakosztályában kutatást tartottak, mely alkalommal Sándor király iróasztalának fiókjában több proklnmácziót, 50.000 dinárt találtak. Egyik proklamáczióban *Lunyevicza* Nikodémot, a királyné öcscsét nyilvánitja a szerb trón örökösévé. A királynénak angol bankokban volt elhelyezve 11 millió. Az udvari pénztárban 15000 frankot találtak. Hogy a királyi pár mennyit tulajdonitott el idegen pénzből, bizottság fogja megállapitani.

Draga királyné nővéreinek kiutasitása.

Budapest, junius 13. (Saját tud. táv. Draga királyné nővéreit a szerb nagykövetségre idézték, hol felszólitották őket, hogy Szerbia területét hagyják el. Mielőtt azonban ennek eleget tettek volna, éjjel elbúcsuztak testvérük Draga királyné fehér selyemhe öltöztetett nyitott koporsóban nyugvó holttestétől. Az ifjabbik elájult. Draga királyné nővérei a temetésen nem vettek részt.

Rendfentartás Szerbiában.

Budapest, junius 13. (Saját tud. táv.) Belgrádból jelentik, hogy a rend fentartására és nyugalom teljes helyreállitására az összes pártból provizorikus kormány alakult, melynek feje *Avakumovics*, az uj miniszterelnök.

Politikai helyzet.

Budapest, junius 13. (Saj. tud. távir.) *Széll* állitólag lemondólevelét magával vitte Bécsbe. A M. Szó értesülése szerint Széll elutazása előtt értekezett Andrássyval s Apponyival. Ha Széll megválnék állásától, a kabinet is átalakul. Az uj kormány tagjaiul *Tisza* Istvánt, *Fejérváryt*, *Wekerlét*, *Szemerét*, *Plószot*, *Darányit*, *Hieronymit* és *Cseh* Ervint emlegetik. Hir szerint *Apponyi* is lemondana s utódjául *Perczel* Dezsőt szemelték ki.

Alaptalan hir a pápáról.

Budapest, junius 13. (Saját tud. táv.) Itt elterjedt a pápa halálhire. A bécsi nunciaturán s a primási palotában semmit sem tudnak. A hir minden alapot nélkülöz. Rómából annyit jelentenek, hogy Ő Szentsége ma Prespigni bibornokot fogadta kihallgatáson.

A király elleni merénylő az őrültek házában.

Budapest, jun. 13. (Saját tud. táv.) Reich Behrensteint, ki tegnapelőtt a király élete ellen merényletet akar elkövelni s kiről kitünt, hogy őrült, egy alsó-ausztriai elmegyógyintézetbe szállitották.

A képviselőházból.

Budapest, junius 13. (Saj. tud. táv.) *Gabányi* Miklós az érettségi vizsgálatok tulszigorusága miatt interpellál.

Vlassics válaszában szinte nem helyesli az érettségi vizsgálatok mai rendszerét, de legközelebb segitenek a bajon.

KÖZGAZDASAG.

A heti állatvásárt megtartják. Lapunk tegnapi számában megirtuk, hogy a hasitott körmü állatokra elrendelt zárlatot a járvány megszüntére feloldotta a hatóság s igy az állatvásárokat megtartják. Ennek következtében holnap, hétfőn a szarvasmarha és sertés hetivásár meg fog tartatni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. junius 13-án.

Magyar aranyjáradék 4	120.50
Magyar koronajáradék	91.—
Magyar vasuti köl sön aranyban 4½	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.75
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	200.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.—
Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.75
Osztrák államsorsjegyek	153.—
Osztrák magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbankrészvény	727.75
Oszrrák hitelintézet részvény	675.—
Pátisi vista	95.20
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.06
Németbirodalmi márka	117.27
Londoni vista	239.67
20 márkás arany	23.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

312 A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság"

müködését Kossuth Lajos-utcza 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.

Váltók leszámitolása.

Előlegek értékpapirokra és árukészletre.

Jelzálogkölcsön nyujtása házakra és földekre.

Értékpapirok vétele és eladása.

Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.

Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Gazdasági gépek

és

peronospora fecskendők

javitását és helyreállitását jól, gyorsan és olcsón teljesiti a többszörösen kitüntetett

Rosenthal és Ehrlich

czég

1847-ben alapitott

érczáru- és csengőgyára

Nagyváradon,

Szacsvay-utcza, saját ház.

Ugyanott kaphatók:

a világhirü **nagyváradi érczcsengők,** gazdasági és iskolai **harangok,** szab. szivattyus-kutak. **«PLUTO» viznélküli closettek** és bármiféle érczáru.

TELEFON 194. TELEFON 194

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,

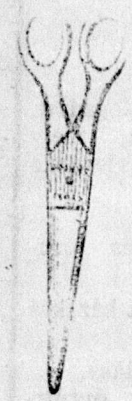
Nagyvárad, Kert-utcza 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy

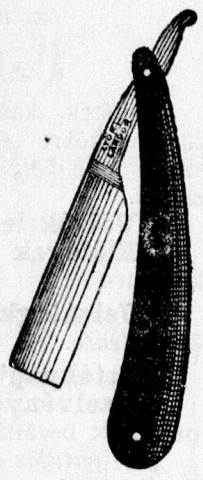
gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utcza 1. szám alá át helyeztem és azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemü kések tükörfényesre pallérozása, valamint késmüves munkák előállitása, a leglelkiismeretesebb kidolgozás és **árszámitás** tekintetében a legolcsóbban állittatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbitják.

295 Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

Szülők figyelmébe!

A következő iskolaidényre egy vagy két tanuló leánykát

teljes ellátásra

elvállal egy intelligens család, hol kitünő ellátásban részesül.

Ugyanott egy csinos *salon-garnitura draperiával* eladó.

Czim a kiadóhivatalban. 318

Első nagyváradi gyári festékraktár!

Telefon 441. Telefon 441

GALLOVITS I.

NAGYVÁRAD, Nagy-Teleky-utcza 532. sz.,

saját ház.

Legolcsóbb festékáru bevásárlási forrás.

Ajánl

száraz és olajbatört festékeket,

firnisz, butor és kocsi-lackot.

Bronzok, szobafestő és mázoló ecsetek és meszelők

nagy raktára. 272

Különösen nagy raktár **szoba-padló lackokban.**

A legujabb találmányu **LINOLEUM padló-fénymázt** van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmébe ajánlani, mely igen gyors száradásánál, fényességénél és tartósságánál fogva minden más padló-lackot fölülmul.

Fontos az érdekelteknek tudni,

hogy mig egyéb fajta keserüvizekből egy egész pohárral szükségeltetik,

addig hathatós már fél pohár

IGMÁNDI

KESERŰ-VIZ.

Mint kitünő étvágyat hozó természetes gyomortisztitó és hashajtó.

Amellett könnyen bevehető, mert ize nem émelygős, sós hanem **kellemes keserü.**

Kapható mindenütt, ugy a forrástulajdonos:

SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél KOMÁROMBAN,

üvegje 60 fillér.

Minőségileg kéretik össze nem téveszteni más olcsóbb fajta keserüvizekkel s beszerzésnél határozottan **SCHMIDTHAUER-féle** Igmándi viz kérendő.

Kapható helyben minden gyógyszertár és füszerkereskedésben. 238

Export Amerika és Angolországba.

Telefon 418. Kerületi képviselő: **Birò József.** Telefon 418.

KEZTYÜ GYÁRI RAKTÁR!

PONTOS KISZOLGÁLÁS!

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI SZABÓKELLÉKEK és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

FÜZŐ (MIEDER) GYÁRI RAKTÁR!

Nagy keztyü vásár!

Női glace, szines — — — — párja — frt 70 kr.
» » és fehér — — — » — frt 85 kr.
» » » és fekete — » 1 frt — kr.

Női mosó szarvas bőr — — — párja — frt 75 kr
» » — — — » — frt 90 kr.
» » — — — » 1 frt 10 kr.

Czérna keztyük 20 krtól feljebb. Fél keztyük nagy választékban. 140

Keztyü tisztitás páronként 12 krajczár.

Napernyők. Csipkegallérok. Művirágok. Övek. Zsebkendók. Harisnyák. Illatszerek. Szappanok. Férfi ingek. Gallérok. Kézelők. Nyakkendők.

TELEFON TELEFON

LEGOLCSÓBB SZABOTT ÁRAK!

Hazai ipar!

Butor

Modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ

butorgyárosoknál, 296

Nagyvárad, Zöldfa utcza elején.

Városi és vidéki telefon 251. sz.

Előpataki gyógyviz.

Főraktàr: Bihar-, Békés- és Szilágy-megye részére:

Szabó és Hajnal

füszer-, csemege-, bor- és déligyümölcs-üzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

a Széchenyi szállodával szemben.

Az „Előpataki Gyógyviz" kitünő sikerrel használtatik:

1. A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben, a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsábában, hányásoknál.
2. Altesti vérbőségben, vérpangásban, aranyérben s az ezzel járó rásztkór s kedélykór szokásos székrekedéseinél.
3. Máj- és lépdaganatokban, az epe kivezető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekövekben, a pozsgerj és váltólázakból származott lépdagoknál.
4. Fejlődési sápkórban s az ezen alapuló hószámzavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál.
5. A vesék és hugyhólyag hurutos bántalmainál, a kezdődő hugykő és fövénylerakodás eseteiben kitünő hugysavoldó.
6. A méh idült tömüléseinél, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadzásnál.
7. A nemi részek gyengeségeiben.
8. Angolkórban egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas-és mésztartalmánál fogva meglepően elősegiti.

Az előpataki ásványvizeket nemcsak a betegek használják, egészséges embereknek is üditő italul szolgál s különösen borral vegyitve a háztartásnál általános használatban van. Ez idő szerint évente 1.000,000 palaczkon felül küldetik szét bel- és külföldre.

Kapható: minden jelesebb füszer-kereskedés- és vendéglőben.

AZ ELŐPATAKI GYÓGYFORRÁSOK KEZELŐSÉGE.

117

NAGY RAKTÁR: Raffia-láncs, szőlőkötő-fonal és ojtópamutokban. — KÉKKŐ, BORDÓI PORÉS KÉNPOR.

Számos kitüntetés! **Számos kitüntetés!**

DADAY JOZSEF utóda

Mezey Dezső

műlakatos és toronyórás

Nagyvárad, Szent János-utcza 320. sz.

Van szerencsém a m. t. közönség b. figyelmét felhivni a mai kor igényeinek teljesen megfelelő és a legmodernebbül berendezett

műlakatos és toronyóra mühelyhelyiségemre,

hol **több kiállitáson kitüntetett szerkezetü TORONYÓRAIM vörös fémből** készült főkerekekkel s a felhuzást könnyitő, a legczélszerübb módon alkalmazható **külön mozgó orsókkal** s a sulyemelő czinkezett vassodronyköteleket tartó vashengerekkel és ingaszabályozó csavarokkal vannak ellátva.

KÉSZ TORONYÓRÁIMNAK **jótállás-felelősség melletti felállitását** is elvállalom melyek **pontos járásáért** szavatolok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

MEZEY DEZSŐ,

műlakatos és toronyórás.

216

Első nagyváradi zálogház.

NAGYVÁRAD, KOSSUTH-UTCZA, a „Sas szálloda" kapujával szemben.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Pénzkölcsön 8%-ra.

Értékpapirokra és sorsjegyekre 8%-ra a legmagasabb előleget ad.

Már zálogban levő sorsjegyeket, vagy értékpapirokat kiváltunk és olcsóbb kamatra magasabb kölcsönt adunk és kivánatra napi árfolyamban azokat meg is vesszük.

Mindennemü ékszerekre, ipari és áruczikkekre a legkisebb összegtől a legmagasabbig legszolidabb feltételek mellett nyujt kölcsönt.

Visszafizetéseket a legkisebb részlettörlesztések mellett elfogadunk; ugyszintén vidéki megbizásokat is elfogadunk s azokat pontosan elintézzük.

Értékpapirok, sorsjegyek és ékszerek nagy tételeinél a legmesszebb menő kedvezmény biztosittatik.

Mindennemü ékszerek, arany lánczok, arany órák, (különlegességek) gyürük s az ékszer szakba vágó mindenféle czikkek **legolcsóbb** bevásárlási forrása.

Discrét kölcsön ügyletek elintézésére a kapu alatti külön bejáratnál külön terem áll rendelkezésre.

273.

Tisztelettel:

ELSŐ NAGYVÁRADI ZÁLOGHÁZ TULAJDONOSA:

KLEIN M. és FIA,

Nagyvárad, Kossuth-utcza, „Sas szálloda" kapujával szemben, földszinti helyiség.

Legolcsóbb zálogház Nagyváradon.

Figyelem!

Az „Amerikai áruház" *olcsó árakban utólérhetetlen!*

Értesiteni kivánom a t. vevőközönséget, hogy az üzlet a régi helyiségbe **Fő utcza (Bazár épület)** lett visszahelyezve, a hol most a rövidáruval kapcsolatban

gyönyörü rőfös raktár lett berendezve

teljesen uj, remek áruval melynek mekintése figyelmet érdemel.

Telefon-szám: 372.

Tisztelettel

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

Távbeszélő: 67. sz. — *KRUGSTEIN IZIDOR UTÓDA* — Sürgöny czim: Rosenberg Izsó.

Rosenberg Izsó

építkezési anyagok, gazdasági czikkek és zsiradékok nagy raktára.

Nagyvárad, Kossuth-utcza.

I-ső rendü I-ső rendü **BEOCSINI** Portland- Román-**CEMENT.**

EGERESI alabastrom és szobrász **GIPSZ.**

MENYEZET NÁDFONAT.

CEMENTLAPOK és BETONCSÖVEK.

CARBOLINEUM és TINCTORAL

megóvják a fát a korhadástól.

KŐAGYAGCSÖVEK.

Valódi ASZFALT FEDÉLLEMEZEK.

Aszfalt ELSZIGETELŐ lemezek.

Kőszén-Kátrány.

Gazdasági czikkek:

Kitünő minőségü gép- és henger-olajok.

I-a REPCZE-OLAJ (égető-olaj).

Első rendü 250

TOVOTTE gépzsir, kocsikenőcs és petroleum.

CARBOLSAV. **CREOLIN.**

Telefonszám 318. Telefonszám 318.

Olcsó és szakszerü

VILLAMOS berendezéseket, motor- és szellőztető szerelèseket

elvállal a

NAGYVÁRADI

Műszaki Villamos Vállalat és Csillár-raktár

Nagyváradon, Kert-utcza 81. sz. (Auer-üzlet).

Junius 1-től a „Nagyváradi Takarékpénztár" palotájába lett áthelyezve.

Ne mulassza el senki **költségvetést** kérni, mely teljesen **dijmentesen** eszközöltetik.

Kiváló tisztelettel 290

Guthard Imre, budapesti elektrotechnikus.

Grünfeld Ignàtz, vállalkozó.

Szakszerüleg teljesitett villamos felszerelé-seimről tanuskodnak a hozzám intézett elismerő levelek, melyekből csak nehányat bocsátok közre:

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Megkeresésére ezennel készséggel igazolom, hogy ön lakásom villamos világitási szerelését, illetőleg berendezését legteljesebb megelégedésemre végezte, munkája teljesen kifogástalan, másfél évo annak, hogy azt végezte, de eddig még legcsekélyebb hiányt vagy hibát sem lehetett azon találni. Budapest, 1903. május 11.

Tisztelettel

Szterényi József,
miniszteri tanácsos.

Tekintetes Guthard Imre urnak Nagyvárad.

Ezennel értesitjük, hogy váczi-utczai üzletünknek villamos berendezésével, daczára annak, hogy eleinte féltünk, hogy e complicált nehéz munkát nem fogja kivánságunkhoz méltón szállitani, nagyon meg vagyunk elégedve és reméljük, hogy pesti üzletének megnyitásakor ismét adhatunk Önnek munkát. Budapest, 1903. május 13-án.

Tisztelettel

Quentzer Testvérek
cs. és kir. udvari kalapgyárosok
Budapest, IV., Váczi-utcza 7.

Tek. Guthard Imre elektrotechnikus urnak N.-Várad.

Hozzánk intézett megkeresésére örömmel igazoljuk, hogy czégünknél a villamos világitási munkálatokat teljesitette, melyekkel mi teljes mértékben meg voltunk elégedve. Budapesten, 1903. május 15-én

Tisztelettel

Wodianer F. és Fiai (Lampel Róbert-féle)
c. s. és kir. udvari könyvkereskedés
Budapest, VI., Andrássy-ut 21.

1091. májustól Zöldfa-utcza 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

40 év óta fennálló saját asztalos- és kárpitos-műhely.

Nem gyári, de kizárólag az ország és a külföld elsőrendü műhelyeiből beszerzett **fa-** és **vasbutorok,** valamint **kárpitozott berendezések** nagy választéku raktára

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. 34. sz.

WALLERSTEIN FERENCZ

butor nagykereskedése.

Papp György-féle házban, a volt Erber helyiségben.

1901. májustól áthelyeztetett Zöldfa-u. 34. sz. Sörház-sikátorral szemben.

Elegáns háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések minden kivitelben, stylszerü szilárd, első minőségü anyagból.

Szőnyegek és butorszövetek nagy választékban. | Kárpitozott butoraim saját műhelyemben készülnek.

Lakások kárpitozását, vagyis tapétirozását elvállalom.

Legjobb gyártmányu zongorák, pianinok és tüzmentes vas- és pénzszekrények kaphatók.

Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Szabott árak!

TELEFON: 477.

Szabott árak!

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvénytársaság

elektromos gyár

Nagyváradi épitésvezetőség.

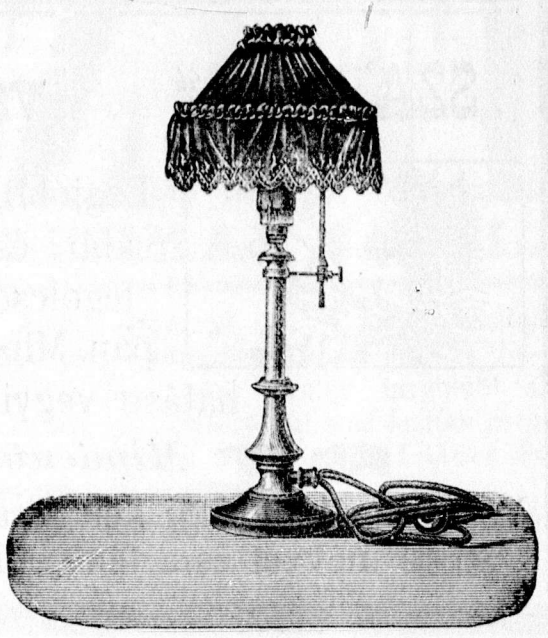
Gyárak:

BUDAPEST.
LEOBERSDORF.
RATIBOR

Iroda

NAGYVÁRAD,

Kossuth Lajos-u. 4., 1. em. (Mezey-ház.)

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlja dusan felszerelt mintaraktárát:

elektromos világitó csillárok,

asztali lámpák

valamennyi stylusban, elegáns és kiválóan szolid kivitelben,

ivlámpákat,

villamos főzőedényeket, vasalók, hajsütővasak, és szivargyujtók, ventilatorokat

és mindennemü ipari czélokra alkalmas

elektromotorokat.

Meglevő légszesz és petroleum csillárok csinos és olcsó átalakitása. Házak, lakások, üzletek stb. **elektromos világitási és erőátviteli berendezéseket** jótállás mellett jutányosan elvállal és ezek szerelését szakszerüen képzett szerelővel végezteti.

Költségvetéseket és felvételeket dijmentesen eszközöl.

Felvilágositással szivesen szolgál helybeli irodájában.

313

Szabott árak! TELEFON: 477. Szabott árak!

ALAPITTATOTT: 1883 ban. **TELEFONSZÁM: 465.**

Cement-, műkő-, beton- és aszfalt-ipar vállalat.

190

POLLÁK SAMU

Nagyvárad, Kert-utcza 10. sz. || **Kolozsvár,** Szappan-utcza 6. sz.

Állandóan készit: **egyszerü czementlapot,** sajtolt diszes **mozaiklapot, csatorna-csöveket, lépcsőket, fedlapot, esővíz-folyókát** és mindennemü **MŰKÖVET,** továbbá SZABADALMAZOTT HORNYOLT **FEDÉLCSEREPET,** teljesen TÜZBIZTOS szabadalmazott **gipsztáblát** válaszfalak gyors előállitására.

Elvállal jótállás mellett:

nedves lakások gyökeres **szárazzá tételét,** mindennemü **aszfaltozást, betonozást, terazzo-munkát művészi kivitelben.**

Ajánlkozik: **járdák, szökő-kutak, csatornák, diszes fal** és **keramit-burkolatok, aszfaltparketták** stb. elkészitésére.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

A várad-velenczei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.
Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 807.

Egy

Kisdedóvodai

teljes felszerelés

azonnal eladó.

Ugyanott egy jó karban lévő

zongora

jutányos árban eladó.

Bővebbet

Korona-utcza 21—250. sz. alatt.

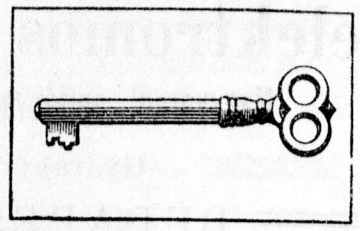
SCHICHT-szappan

109

„SZARVAS“ vagy „KULCS“

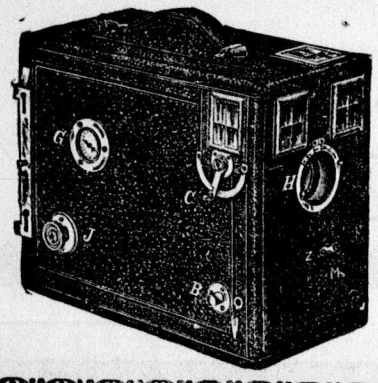

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros hatásu vegyitéktől mentes.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan **"Schicht"** névvel és a fentebbi védjegygyel legyen ellátva.

Mindennemü

fényképészeti kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve. **Telefonszàm 181.**

I-ső nagyváradi bádogos iparosok

Villany és Légszeszvilágitás Felszerelési Vállalata

Kossuth Lajos-(Sas)-utcza 16—9. sz., rendőrségi épülettel szemben.

Felvállal a legjutányosabb árak mellett

elektromos világitás, erőátviteli és szellőztetési berendezéseket

a legnagyobb pontosság és jótállás mellett és ezen munkálatok szerelését több évi gyakorlattal és hatósági engedélylyel biró, szakszerüen képzett szerelőjével végezteti, valamint minden igényeknek megfelelő és különböző alaku

villany és légszesz csillárok, lámpák, ivlámpák, világitò testek

és ipari czélokra alkalmas

elektromotorokat, szellőztetőket és felszerelési czikkeket

raktáron tartunk és szállitunk. Meglévő légszesz- és petroleum-lámpákat villanyos világitásra jutányosan átalakitunk. Költségvetéseket és felvételeket kötelezettség nélkül dijmentesen eszközlünk, miért is kérjük a n. é. közönségnek, mint helybeli iparosok, kik a jövőben is megrendelőinknek a legtöbb biztositékot nyujtjuk, ezen uj vállalatunk iránti szives pártfogását.

Tisztelettel

Ujváry V. és Fia, Vlád Ágoston, Bodnár János, Fey Rezső, Éberl Kálmán, Povazsán József villanyszerelő.

Felvilágositással vállalatunk, ugyszintén nevezett iparosok bármelyike is készséggel szolgál.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.